...ИДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

УРЯАД ҮНЭН

...уряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(...94) | 1968 оной апрелиин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО БОЛОҺОН БАЯРАЙ ЗАСЕДАНИ

МОСКВА, апрелиин 22. (ТАСС-ай корр.). Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 98-дахи жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани Кремлиин съезднүүдэй ордон соо мүнөөдэр болоо.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй суглаанай Президиумдэ ерэжэ һуухада, суглаагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Заседаниие КПСС-эй МГК-гай секретарь А. М. КАЛАШНИКОВ нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, партиин Московско горкомой нэгэдэхи секретарь В. В. ГРИШИН элидхэл хээ.

...ПСС-эй УДАРИДАЛГА ДОРО, ЛЕНИНСКЭ ЗАМААР— КОММУНИЗМ ТЭЭШЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 98 жэлэй ойдо зорюулагдажа, апрелиин 22-то болоһон баярай суглаан дээрэ В. В. ГРИШИНЭЙ хэһэн элидхэл

...ин, Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша, ...н, агууехэ революционер, уласхоорондын хү...н, бүхы ажалшадай вождь ба багша—Вла...эй түрэһөөр 98 жэлэй ойе мүнөөдэр совет ...хүн түрэлтэн тэмдэглэжэ байна.

...һаа, эдэбхи түгэс ажал ябуулгаа ажал...ргалай, аша туһын түлөө, тэрэниие капита...ээрүүлхын түлөө, үгытэй ядуу байдалһаа, ...аа абархын түлөө, хүн түрэлтэнэй амгалан ...ин ерээдүйн түлөө, социализм болон коммун...эн сэхэ тэмсэлдэ зорюулһан байна.

...хи эгээл ехэ революционно үйлэ хэрэгүүд ...социалис революциин илаһан ушар, түрүүрэнэй бии бололго, дэлхэйн социалис бай... бүридэлгэ, коммунис, хүдэлмэришэнэй ба ...ргалгын хүдэлөөнүүдэй асари ехэ дэлисэ ...дартайнь холбоотой юм.

...тэрэнэй мүнхэ һургаал хадаа революционно ...революционно ябуулгын барагдашагүй булаг ...социалис ёһоор хубилгахын түлөө тэмсэгшэ ...үүд Ленинэй үзэл сурталай үг баялигһаа ...абзои абана.

...өөрынгөө түүхэ дотор нилээд олон социаль...гулаһан байха. Гэхэ зуура, тэдэ теоринуу... обществые революционно ёһоор хубилгаха ...м. Марксизм лэ юрэнхы хүсэл бодол байһан ...наука болгоо, капитализмын зайлашагүй ...коммунизмын илан мандаха байһые толо...аа.

...ксизмын зайлашагүй үргэлжэлэл, хүгжэл...ун. В. И. Ленинэй асари ехэ ашаг габьяань ...зимын элдэб эсын оппортунистнуудһаа, ...а хамгаалхаһаа гадна, мүн тэрэниие ...сагта—капитализмһаа социализмда ороxо үе ...бүхы талаарнь хүгжөөһэн байна.

...и Ленин дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй ...солон ниитэлээд, капитализмын жэгдэ тэг...өөдөө, нэгэ уруугаа орожо байжа хүгжэдэг ...үлээ, түрүүшээр хэдэн гү, али нэгэшье ...измын илажа болохо байһан тухай тобшо...циалис революциин зайлашагүй хуули ёһые ...нжэлһэн, хүгжөөгшэ хүсэнүүдыень тодор...шадай диктатурын гүрэн ба тэрэнэй түхэл ...ммунизм байгуулгын замаар Совет гүрэнэй ...ошаха тухай марксис һургаалые хүгжөөһэн

...рактика хоёрые холбон бэелүүлгын гайхам...лаа, шэнэ түхэлэй парти—пролетарска ре...летариадай диктатурын парти, социализм ...байгуулгын парти эмхидхэн байгуулаа, нэ...а.

...нинэй партиин хүтэлбэри доро асари ехэ ...лажа, түүхын шэнэ шатануудта гараад, ...о байгуулха замаар найдамтай дабшана.

...-тэ СОЦИАЛИЗМЫН АГУУЕХЭ ИЛАЛТАНУУД— ...МЫН ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ...ГЭС ИЛАЛТА МҮН

...нинскэ үдэрнүүдые совет арадай зохёон бай...ехээр дэбжэһэн оршон байдалда үнгэргэжэ ...Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ...орон баярай оршон байдалда тэмдэглээ. Энэ ...дэрлэлгэ уласхоорондын угаа ехэ удха ...болоо. Манай ороной нэрэ хүндын маша ...эйн политикада, хүн түрэлтэнэй ажабайда...лын хүгжэлтэдэ улам ехээр нүлөөлдэг боло...ирхэйлэн харуулаа. Энэмнай социализмын ...й, манай ороной арадуудай нэгэдэл болон ...эй хэрэгтэ, коммунизмын хэрэгтэ эдэнэй ...алга болоо. Ажалша олониитые толгойлон ...стнууд, В. И. Ленинэй уридшалан зааһанай ...питалистнуудһаа, помещигүүдһээ дайлан ...рэниие социалис хүгжэлтэ дэбжэлтэ тол... дэлхэйн эгээл ехэ хүсэтэй, хүгжэлтэ түгэс ...болгоһыень бүхы дэлхэй хаража байна.

...жэлэй турша соо хэһэн тэмсэлэй, туйлаһан ...үүд 1967 оной ноябриин 3-да, баярай ...ПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр ...хэһэн элидхэл дотор гүн гүнзэгыгөөр, бүхы ...гдэн дурдагдаа һэн.

...тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Ленинэй пар...оро эхилһэн ба бэелүүлэгдэһэн социализмын ...дотор бүрин түгэс, эсэслэн иланхай. Эконо...алаар гээгдэлэй хүндэ хүшэр үлэгдэлнүүдые ...эн гараха баатай болоһыень, һандарал ба ...дан дайнай ба интервенциин жэлнүүдые ...эсэргүү дайнай гол бэрхэшээлнүүдые даа...й болоһыень хараада абабал, үнгэрһэн за...аг, бэелүүлэгдэһэн хубилалтануудай асари ...иангаяа эли тодоор харагдаха.

...аал, хүндэтэй зорилго — социализм бай...хмагһаа түрүүлэн табиха зорилго Ленинэй ...адай хубида хүртэһэн байна. Манай ороной ...эгын шэнжэтэй, урагшаа дабшалга бүхэ... гадаадын дайсадта эсэргүү хатуу шанга ...агдаа. Иимэ оршон байдалда Ленинэй пар...сэн мэргэниинь, ажалша олониитын дүй ...эл хэшээлдэ түшэглэн, революциин хүг...а асуудалнуудые тодорхойлдог, шиидхэдэг ...үсэтэйгөөр бэелэн харагдаа.

...иализацилха тухай Ленинэй түсэбые бэе... байгуулгын бүхы хэрэгтэ тон шухала удха ... Түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн социалис ...ьтгүйгөөр шэнэ общество байгуулжа ша...нин заадаг байһан юм. Партимнай социа... булюу һайниие хэрэглэн, энэ зорилго ...а олониитые элсүүлэн жагсаагаа. Пар... оролдолго хүсэлэлгөөр мүнөө сагай олон ...ри манай орон дотор түүхэтэ богонихон болзор ... Совет засагай жэлнүүдтэ промышленна ...жээн 73 дахин нэмээ. Мүнөө манай ин...арин научно-техническэ, арадай ажахын ...дхэхэ хаба шадалтай.

...ративна түсэбые бэелүүлгэ — социализмын ...тэ мүн. Колхозно-кооперативна байгуулалта ...алые, хэдэн арбаад миллион таряашадай ...алые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаа. ...үдөө ажахыдахи үйлэдбэрилгын хүсэ хүг...арга боломжо хангаа. Хүдөө ажахын үйлэд... зэбсэглэлгын талаар үндэһэн хубилалта ...лхозууд, совхозууд мүнөө 1,7 миллион тракторгай, хэдэн зуугаад мянган комбайн ба мүнөө сагай бусад олон техникэтэй болонхой. Хүдөө ажахын бүхы продукцинь Совет засагай жэлнүүдтэ 3 дахин шахуу нэмээ.

Партимнай соёлой ехэ хубисхал хээгүй һаань, социализм байгуулжа шадагдахагүй бэлэй. Энэ талаар бүтээгдэһэн асари ехэ хүдэлмэриин дэлисэ хэмжээе юун гэршэлнэб гэхэдэ, Октябриин хубисхалай урда тээхэнэ Россин хүн зоной дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Харин мүнөө Советскэ Союз үргэлжэ дээрээ үзэг бэшэг мэдэдэг орон болонхой, хүдэлмэрилдэг хүн зоной хахадһаа олониинь дунда, дээдэ эрдэмтэй болоод байна. В. И. Ленинэй уридшалан хэлэһэнэй ёһоор, манай орон арад зоной эрдэм мэргэжэлэй, соёлой хүгжэлтын талаар, гэгээрэлэй хэрэг эмхидхэлгын талаар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ.

Манай эрдэм наука маша ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаа. Замбуулиниие шэнжэлгын, ашаглалгын талаар, математикын, физикын, химиин, геологиин ба эрдэм ухаанай бусад һалбаринуудтахи тон шухала хэдэ хэдэн шэглэлнүүдые хүгжөөлгын талаар совет эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ мэдэрэгдээ. Шэнжэлхы хүдэлмэри ороной арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ улам ехээр туһалдаг болоно байна.

Соёлой хубисхал хадаа коммунис суртал бодол, уран һайханай бэлиг шадабари тааруулан бэелүүлһэнэй үндэһөөр литература ба искусствын хүгжэн һалбарха аятай зохид арга боломжо хангаа. Совет уран зохёолшодой, композиторнуудай, уран зураашадай эрхим зохёолнууд манай арадай оюун бодолой угаа ехээр бадарһые гэршэлнэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын хэрэгтэ алба хэнэ, дэлхэйн соёл болбосоролой баялигта шухала хубитаяа оруулна.

Ороноо индустриализацилга, хүдөө ажахыгаа коллективизацилга, соёлой хубисхал—эдэмнай СССР-тэ социализм байгуулхын тула В. И. Ленинэй хараалан зохёоһон түсэбэй шухала хубинуудынь болоно. Эдэниие бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй ашаар манай орон дотор социально-экономическа үндэһэн хубилалтанууд хэгдээ. Хүниие хүнэй дарладаг ябадалай бүхы үзэгдэлнүүд түүхэдэ түрүүшынхеэ үты хэгдэһэн, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин хани нэгэдэл ба холбоо барисаае үндэһэ болгодог ниитын шэнэ байгуулалта тогтоогдоо, шэнэ түхэлэй демократи — олониитэдэ, ажалшадта зорюулагдаһан демократи мүндэлэн мандаа, совет арадай суртал бодолой, политическэ нэгэдэл, түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй нэгэдэл бэелүүлэгдээ.

В. И. Ленинэй сэхэ хабаадалгатайгаар тогтоогдоһон Совет Социалис Республиканuудай Союз манай ороной арадуудые хани барисаата, эбдэршэгүй бата бүлэ болгон нэгэдүүлээ. Ленинизмын агууехэ суртал бодол совет арадуудай аха дүүгэй хани холбооe гагнан батадхагша үндэһэ һууринь болоно. Социализм, коммунизм байгуулгын үедэ элдэб расануудай, олон нацинууд ба арад үндэһэтэнэй хүнүүдые бата нэгэдэлтэ общество болгон жагсааһан өөрынгөө ленинскэ национальна политикын амжалтаар манай парти омогорхоно.

Социализмын илалта сүлөөтэ ажалай ба зохёон байгуулгын баяр, үглөөдэрэйнгөө байдалда этигэл найдабариин мэдэрэл, коллективизм ба хани нүхэсэл ажалшадта олгоо, арад түмэнэй ажабайдалай, соёл болбосоролой таһалгаряагүй ургалта хангаа.

Мүнөө, манай орон дотор социализмын бүрин бэелээд байхада, манай парти Ленинэй һургаалые хүтэлбэри болгон, коммунис общество байгуулгын хэрэгтэ ажалшадай эрмэ хүсэ элсүүлэн зорюулна. Экономикын хүгжэлтэ коммунизмын түлөө тэмсэлдэхи гол шухала нүхэсэлынь болоно.

Партимнай ажахыгаа социалис ёһоор эрхилэлгын ленинскэ гол ёһонуудта түшэглэн, түсэблэлгын онол методуудые, захиргаанай ба урмашуулгын гуримые улам һайжаруулна. Тиихэдээ үйлэдбэриин бүри хурдан түргэн хүгжэлтэ туйлаха, ашаг үрыень улам дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, энээнэй үндэһөөр арад зоной байдал бүри түргөөр һайжаруулха гэжэ оролдоно.

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд халаа экономическа байгуулалтын шухала зорилгонуудые ленинскэ ёһоор, эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр, бодото байдалда тааруугаар тодорхойлгын эрхим жэшээ болоо. Эдэ шиидхэбэринүүд дотор экономико хүтэлбэрилгын хэрэгтэ шэнэ ёһоор хандаха гурим, манай хүгжэлтын мүнөөнэй шатадахи ажахын политикын гол ёһонууд тодорхойлогдонхой.

Ажахы хүтэлбэрилгын, түсэблэлгэ ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримые бэелүүлгэ арадай ажахын хүгжэлтэдэ ашатай һайнаар нүлөөлөө. Энэнь түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдэй дүнгүүдһээ харагдана. Манай экономикын ургалтын улам түргэдэжэ байһаниинь эдэ дүнгүүдэй эгээн гайхамшаг зүйлынь болоно.

Түрүүшын хоёр жэлэй турша соо промышленна продукци бүтээн гаргалга 20 тухай процентээр нэмээ. Байгша оной түрүүшын кварталай даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Үйлэдбэриин ургалтын темп табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан ургалтын жэл соохи дундуур темпһээ дээшээ байна. Арадай ажахын хүгжэлтэдэхи шанарай талань улам һайжарна. Промышленность, барилга, транспортдахи ажалай бүтээсэ урда урдынхиһаа үлүү түргэнөөр дээшэлнэ, үйлэдбэриин ашаг олзонь улам нэмэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай индустриин техническэ зэбсэгжэлдэ шанарай талаар ехэ хубилалтанууд болоо. 100 миллиард шахуу түхэригэй гэхэ гү, али тайлбарилан хэлэбэл, дайнай хойто тээхи хоёр табан жэлэй турша соохиин хэмжээтэй гол фонднууд энэ табан жэлдэ ашаглалгада оруулагдаад байна. Шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһэн промышленна 800 шахуу шэнэ томо предприятинууд хоёр жэлэй турша соо ашаглалгада оруулагдаа. Энэ үе соо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 80 миллиард киловатт-часаар нэмэнхэй. Энэмнай 1949 ондо орон дотор үйлэдбэрилһэнһөө ехэ болоно. 3000 гаран шэнэ янзын машинанууд, түхеэрэлгэнүүд ба аппарадууд, 1500 шахуу элдэб приборнууд энэ жэлдэ манай конструкторнуудаар, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдөөр ухаалан бүтээгдээ. Манай металлургнууд 100 миллион үлүүтэй тонно булад хайлуулһан, нефтьшэд энэ жэлдэ 300 миллион тонно нефть гаргажа абаха гэһэнээ үлүүлхэ—эдэ бүгэдэмнай дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй индустриальна дэбжэлтые, хүсэ шадалай ехээр ургаһые гэршэлнэ, совет индустриин научно-техническэ хэм хэмжээ саашадань улам дээшэлүүлхэ найдамтай үндэһэ һуури болоно.

Манай орон дотор капитальна барилгын асари ехэ программа бэелүүлэгдэнэ. 10 турбинынь нэжээд бүхэн Днепрогэсэй шэнээн хүсэтэй болоһон Красноярска ГЭС; жэл соо 1,7 миллион тонно шэрэм шудхаха хүсэтэй Кривой Рогой домно; дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ хэмжээтэй Дунда Ази—Центр гэжэ газопровод; машина бүтээлгын ба нефть буйлуулан болбосоруулдаг асари томо заводууд, химическэ ба бүд нэхэлгын комбинадууд гэхэ мэтэ гайхамшаг гигантнуудые бүтээдэг болонхойбди.

Экономико хүтэлбэрилгэдэ шэнэ ёһоор хандадаг болоһомнай хүдөө ажахыдахи хэрэгтэ һайнаар нүлөөлөө. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй турша соо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын дундуур хэмжээн үнгэрэгшэ табан жэлэйхиһээ 17 процентээр нэмэһэн байна. Энэ жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Ажалай бүтээсын, техническэ зэбсэгжэлэй талаарнь хүдөө ажахыгаа социалис индустритай нэгэ зэргэдэ оруулха гэһэн хараа бодол партимнай сэхэ шууд баримталан бэелүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэһэнэй үндэһөөр, һүүлэй жэлнүүдтэ колхозууд, совхозуудай экономико бэхижээ. Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, һулабтар ажахынуудай гээгдэлые зайсуулхын тула шухала бүхы арга боломжонууд бии болгогдоо.

1967 он газар таряалан эрхилэгшэдтэ хүнгэн бэшэ байһаниинь элитэ. Тиимэшье һаань, колхозууд болон совхозууд һайн ургаса хуряагаа. Оромнай 9 миллиард пүүд ороохо таряа абаһан байна. Мяха, һү, ноохо, үндэгэ ба бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, худалдалга нилээд нэмээ.

Хүсэтэ техникын, мэргэжэлтэй һайн хүдэлмэрилэгшэдэй бии байһаниинь мелиорациин, газар һайжаруулан шэнаржуулха, хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, газар таряалан эрхилэлгын шанарые һайжаруулха удаан болзортой программануудые хүдөө ажахыда бэелүүлхэ арга олгоно. Партимнай хүдөө ажахыдахи ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые, баян, тогтууритай ургаса абалгые, мал ажалай ашаг шэмэ нэмээлгые түрүүшын ээлжээндэ энээнтэй холбоно. Хото хүдөө хоёрой хоорондын гол илгаануудые усадхан зайсуулха, хүдөө зоной материальна, болбосоролой хэмжээе сэхэ шууд дээшэлүүлхэ, тэрэниие городой ажабайдалай хэм хэмжээндэ ойртуулха гэһэн социальна тон шухала зорилго партимнай оролдосотой нэтэрүүгээр шиидхэжэ байна.

Обществын бүхы гэшүүдэй баян дэлгэр байдал, түгэс бүрин хүгжэлтэ хангаха гээшэ социализмын дээдэ зэргын зорилго болоно, социализмда ороһоной һүүлээр лэ ниитын үйлэдбэри, продуктнуудые хубаарилга үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалшадай аша туһада ёһотоор зорюулха арга бии болохо юм гэжэ В. И. Ленин заадаг байгаа.

Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн байдаг манай парти арад зоной байдал улам һайжаруулха гэжэ саг үргэлжэ оролдоно. Экономикын талаар туйлагдаһан амжалтанууд энэ шухала зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ ехэ, шэнэ алхам хэхэ арга олгоо. Совет хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха үүргэтэй үйлэдбэриин һалбаринуудай хүгжэлтэ һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд түргэдхэгдөө.

Ажалшадай бодото олзо оршые хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй турша соо 12 үлүүтэй процентээр нэмэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1967 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр хараалагдаһанай ёһоор, салин хүлһэнэй нэмэһэнэй, пенсеэр хангалгын һайжарһанай, хүнгэлэлтэнүүдэй үргэдхэгдэһэнэй үндэһөөр мүнөө жэлдэ хүн зоной олзо оршонь 6 миллиард үлүүтэй түхэригөөр нэмэхэ юм. Энэмнай үнгэрэгшэ табан жэлэй турша соо эдэ зорилгонуудта гүрэнэй зүгһөө хэгдэһэн бүхы гаргашануудтай адли шахуу байна.

Гэр байра барилга хурдан түргэн болоо. Гансахан 1966, 1967 онуудай туршада 200 миллион дүрбэлжэн метрһээ дээшэ талмайтай гэр байра баригдаа, энээнэй ашаар олон миллион совет хүнүүдэй гэр байрыень һайжаруулха арга олдоо.

Совет хүнүүдэй ажаллаха, амарха эрхэ байдал улам һайжаруулагдаа. Ороной хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 75 процентһээ олониинь ажалай табан, амаралтын хоёр үдэртэй неделидэ оруулагдаа. Энэ хэмжээ ябуулга ажалшадай амаралта ба һуралсалые һайнаар эмхидхэхэ арга олгоо, мүн нэгэн хамта ажалые, үйлэдбэриие һайнаар эмхидхэхэ арга боломжые үргэдхөө.

Экономико хүгжөөлгэдэ, арадай ажаһуудал һайжаруулгада туйлагдаһан амжалтанууд бидэ бүгэдые баясуулна. Эдэ амжалтанууд Ленинэй үзэл сурталай, манай партиин эршэ зоригой, совет арадай баатар ажалай бодото бэелэл мүн. Гэхэ зуура эдэ амжалтануудые батадхахын, арьбадхахын тула, партиин хараалһан түсэбүүдые дүүргэхын тула үшөөл ехэ ажал хэхэ хэрэгтэй. Харин бэелүүлхэ түсэбүүднай бага бэшэ. Тэдэниие дүүргэхын тула социалис экономикын арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр ашаглаха, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха эрилтэ табигдана.

Жэшээлхэдэ, техническэ түргэн хүгжэлтын эрхэ байдалда шэнэ техникэ зохёохо, ашаглаха болзорые заримдаа унжагайруулха ябадалтай, арадай ажахыда эльгээгдэдэг машина болон түхеэрэлгэнүүдэй мүнөөнэй техническэ хэмжээндэ заримдаа хүрэдэггүй байһан ябадалтай эбсэжэ болохогүй байна. Капитальна барилгада промышленна предприятинуудые, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бариха болзор унжагайрна, олон ондоо барилгануудта гээд капитальна һомололгын зөөри тараагдашана, ажалай шанар муу.

Шэнэ предприятинуудай барилгые түргэдхэхэ, шэнэ хүсэнүүдые түргөөр ашаглаха шухала. Фондын ашаг ехэ болгохо, гол фонднуудта хэгдэһэн түхэриг бүхэнһөө шадаал һаа ехэ олзо оруулха зэргэтэйбди. Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, предприятинуудые хүтэлбэрилгэеэ һайжаруулха, үйлэдбэридэ наука болон техникын туйлалтануудые түргөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахыда нөөсэ, ехэ арга боломжонууд бии. Тиимэ гол арга боломжонууд гэбэл, газар бүри һайнаар ашаглаха, газар таряалангые бүри һайнаар эрхилдэг болохо, ургаса дээшэлүүлхэ, малай ашаг шэмэ ехэ болгохо, колхоз, совхозуудай экономикые саашадань хүгжөөхэ хэрэг болоно.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэлгые һайжаруулха, ажалай табан үдэртэй неделиие эгээл ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Эдэ бүгэдэ хадаа коллектив бүхэнэй, бүхы совет хүнүүдэй эдэбхи болон харюусалгые дээшэлүүлхэ, ажалшадай дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха эрилтэ табина.

Манайда экономическа реформын бэелүүлэгдэжэ дүүрэхэ болоно байһан мүнөө үедэ шэнэ эрхэ байдалда ажалаа бүри нарижуулан һайжаруулха тухай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар хүмүүжүүлхэ тухай, мэдэрэл ехэтэй журам дээшэлүүлхэ, эмхидэлгүй, хайша хэрэг ябадалнуудта эсэргүүгээр, бүхы хэмжээгээр тэмсэхэ тухай анхаралаа бүри ехээр хандуулха хэрэгтэй. «Ниитын ажалые коммунис ёһоор эмхидхэлгэ—социализм тэрээндэ түрүүшын алхам болодог —ажалшадай өөһэдынь сүлөөтэй, мэдэрэл ехэтэй журамда үндэһэлдэг, саашаа болохо бүреэ улам ехээр үндэһэлдэг байха...» гэжэ В. И. Ленин онсолон тэмдэглэдэг һэн. (Зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари, том 39, 14-дэхи хуудаһан).

Экономическа гүнзэгы хубилалтануудай эрхэ байдалда ажалые сэгнэдэг материальна болон моральна урмашуулгануудые зүбөөр хэрэглэхэ ябадал шухала удха шанартай болоно. Социализмын үедэ материальна болон моральна урмашуулганууд хоорондоо зүришэлдэдэг бэшэ, харин бэе бэедээ туһа нэмэри болодог юм. Тэдэниие шадамараар тааралдуулан хэрэглэхэ ушарһаа шэнэ реформо бэелүүлгын амжалта, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань дэбжээлгэ ехэнхидээ дулдыдана.

Совет хүн бүхэндэ ниитын үмэнэхи уялгаяа мэдэрхэ мэдэрэл, үндэр дээдын үзэл суртал, ниитын хэрэгэй түлөө, ажахын болон культурна байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө харюусалга хүмүүжүүлхэ шухала. Коммунизм байгуулгада, гүрэнэй болон ниитын хэрэг эрхилэлгэдэ арад олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха зуураа, ажалша хүниие политическэ болон гүрэнэй ажал ябуулгын эгээн дээдэ хэмжээндэ хүргэхын тула, совет демократиие шууд сэхээр хүгжөөхэ ба нарижуулан һайжаруулхын тула парти оролдоно.

Табин жэлэй туршада болоһон революционно шэнэдхэл хубилалтануудай үйлэ хэрэгүүд соо совет хүн урган гараа, бэхижэн хатуужаа. Тэрэ олон юумэндэ һураа, олон юумэ абаа. Коммунис этигэл, революционнно эршэ хүсэн, үндэр дээдын культура болон сэбэр һайхан ухаан сэдьхэл, эрдэмдэ һураха эрмэлзэл, ниитын эдэбхи хэшээл—эдэ бүгэдые түрүү совет хүн бэедээ шэнгээгээ.

Манай ороной ажалшад партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула шэн габьяатайгаар ажаллажа байна. Эхэ оронойнгоо баялигые арьбадхахын тула совет хүнүүдэй эзэн ёһоор оролдожо байһыень, тэдэнэй үндэр дээдын патриотизмые олониитын политическэ болон ажалай эдэбхиин хүсэн түгэс дэбжэлтэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шэн габьяата ажал харуулна.

Социализмые эгээн түрүүшээр байгуулагша, мүнөө бүхы ажалшадай эрхэ сүлөө, эб найрамдал болон зол жаргалай түлөө тэмсэлэй манлайда ябаһан манай арадай революционно эршэ хүсэндэ, эдэбхи үүсхэлэй хүсэндэ этигэдэг байһандаа Владимир Ильич хизааргүй зүб байгаа.

Бүхы хүн түрэлтэнэй һаруул һайхан ерээдүй—коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар зам гаргажа ябаһан хүсэн түгэс Совет гүрэниие байгуулха тухай Ленинэй агууехэ үзэл сурталай бэелэн мандалга хадаа манай ороной табин жэлэй туршада дабажа гараһан зам мүн гэжэ мүнөөдэр бүхы баримтатайгаар хэлэжэ шадахабди.

РЕВОЛЮЦИОННО ХҮСЭНҮҮДЭЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА НЭГЭДЭЛЭЙ ЛЕНИНЭЙ ЖАМА ЁҺОНУУДАЙ ТҮЛӨӨ КПСС-эй ТЭМСЭЛ

Нүхэдүүд!

Коммунизмын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар манай партиин олон талын ажал ябуулга тэрэнэй гадаадын политическэ хараа шугамтай нягта холбоотой юм. КПСС-эй гадаадын политикын интернационалис жама ёһонуудые, тэрэнэй гол хараа шугамуудые В. И. Ленин зохёогоо һэн. Пролетарска интернационализмын Ленинэй жама ёһонуудта КПСС хэлбэришэгүй үнэн сэхэ юм гэжэ Соведүүдэй ороной табин жэлэй түүхэ харуулаа. Эдэ жама ёһонууд болбол манай парти, Совет гүрэнэй гадаадын политикын үндэһэ һуури байгаа, байхашье.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

А. Н. Косыгинай Делидэ хүрэһэн тухай

ДЕЛИ, апрелиин 21. (ТАСС). Пакистанда албанай хэрэгээр аяншалһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Пакистанһаа түрэл ороноо бусажа ябахадаа, Индиин премьер-министр Индира Гандиин уряалаар Делидэ ойр зуура тогтоһон байна.

А. Н. Косыгин Индиин президент Закир Хусейндэ ороо.

Советскэ правительствые толгойлогшо Индира Гандитай хөөрэлдөө, тэрэнь хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн байна.

Делиһээ ниидэн гарахынгаа урда тээ А. Н. Косыгин Индиин журналистнуудтай уулзажа, хэдэ хэдэн асуудалнуудтань харюусаһан байна. Тусхайлбал, Индиин премьер-министртэй хөөрэлдэхэдөө, уласхоорондын оршон байдалай асуудалнуудые, Вьетнамай асуудалые, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые зүбшэн хэлсээбди гээд тэрэ хэлээ.

Индиин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хэлсэгдэһэн байна. А. Н. Косыгин эдэ харилсаануудынай һайн; тиихэдэ хоёр ороной хоорондохи хани харилсаае саашадань бэхижүүлхые али али талэ эрмэлзэдэг гээд тэмдэглээ.

Энэдхэг-Пакистан харилсаанууда тогтоходоо, Индиин ба Пакистанай хоорондохи харилсаануудай эгээн лэ һайн байхыень Советскэ правительство хүсэхэ байна гээд А. Н. Косыгин тэмдэглээ. Иимэ байлгаха бүхы арга боломжо бии гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Ленинэй орденто оперо, баледэй театр соо үсэгэлдэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 98 жэлэй ойдо зорюулһан баярай суглаан болобо. Улаан-Үдэ городой промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд, дээдэ һургуулинуудай студентнэр, багшанар энэ суглаанда хабаадалсаба.

«Ленинизм—манай үе сагай туг мүн» гэһэн элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **А. А. Бадиев** хэбэ. Удаань ехэ концерт болобо.

А. Н. Косыгин Москва бусажа ерэбэ

Пакистанай Исламска Республикын президент фельдмаршал Мохаммед Айюб Ханай уряалаар албанай хэрэгээр Пакистан ошоһон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин апрелиин 21-дэ Москва бусажа ерээ.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа 1968 ондо амаралтын үдэрнүүдые майн 5-най воскресениһээ майн 3-най пятницада, майн 12-ой воскресениһээ майн 10-най пятницада болгохо гэжэ тогтоогоо.

КПСС-эй УДАРИДАЛГА ДОРО, ЛЕНИНСКЭ ЗАМААР-

КОММУНИЗМ ТЭЭШЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Уласхоорондын пролетариадые, бүхы хүн түрэлтэниие сүлөөрүүлхэ хэрэг бусад оронуудай хүдэлмэришэн ангиар, революционно хүсэнүүдээр дэмжэгдэн һайшаагдажа үргэлжэлүүлэгдэхэ, социализм, коммунизм бүхы дэлхэйн илалта туйлаха гэжэ В. И. Ленин этигэдэг бэлэй. Багшын урид хараһаниинь зүб байгаа гэжэ ажабайдал, үйлэ хэрэгүүд үнэмшэстэйгөөр гэршэлбэ.

Марксизм-ленинизмын нүлөөн доро, Агууехэ Октябриин социалис революциин нүлөөн доро дэлхэй дээрэ үндэһэн хубилалтанууд болоо. Хүн түрэлтэнэй гурбанай нэгэ хубинь социализмын зам дээрэ гаранхай. Империализмын колониальна гурим бутаран һалаа. Тэрэнэй үхээрэ дээрэ шэнэ, бэеэ даанхай гүрэнүүд бии болоо. Капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн бүри хүсэтэй, нүлөө ехэтэй хүсэн болоно байна. Эдэ бүгэдэ хубилалтануудай үрэ дүн гэбэл, нийтын хүгжэлтын гол удха шэнжыень, гол шэглэлыень империализм бэшэ, харин социализм, империализмда эсэргүү хүсэнүүд тодорхойлно.

Элдэб янзын социал-шовинистнүүд болон эгээн зүүнэй номолшодой добтолгоһоо пролетарска интернационализмын жама ёһонуудые шууд сэхээр хамгаалха зуураа, В. И. Ленин хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы революционно хүсэнүүдэй уласхоорондын нэгэдэлдэ зорюулагдаһан стратегическэ хараа шугамые эли тодоор тодорхойлһон байна. Энэ талаһаа дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй үндэһэн шухала хуули ёһонуудые тэрэ тайлбарилаа, мүнөө үеын эрхэ байдалда тааруу социалис революци тухай теорёор марксистско-ленинскэ партинуудые зэбсэгжүүлээ.

Мүнөөдэр Ленинэй үзэл суртал юуб гэбэл, СССР-тэхи коммунис байгуулалтын бодото бэелэл, дэлхэйн социалис хани барисаанай бэелэл, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй революционно тэмсэлэй бэелэл мүн болоно. Табин жэлэй туршада дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаһанай дүршэл —ленинизмын интернационалис жама ёһонуудай мандан һалбаржа байһанай эли тодо гэршэ мүн.

Социализм, империализмда эсэргүү хүсэнүүд түүхын добтолгодо оронхой гэжэ дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдэй ябаса дахин дахин гэршэлнэ. Зүгөөр социализмын аша туһата хүсэнүүдэй бүлюу боложо байһан ушар хадаа үсэд шанга ангиин тэмсэлээр түйлагдана, дэмжэгдэнэ гэжэ хараадаа абаха шухала. Империализмда эсэргүү фронтын али нэгэн газарта добтолгые һуладхабал, революционно хёрхо байлгые һуладхабал, хархисуудай добтолхо бодото аюул тохёолдоно.

Империализм өөрынгөө байдалые үгэхэ дурагүй гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй баримтанууд үнэмшэстэйгөөр гэршэлнэ. Эндэ тэндэ тэрэ «хүсэеэ туршана», манай зэргэнүүдэй дунда «һула» юумэ бэдэрхые һэдэнэ. Сэхэ добтолгын аргаар, «коммунизмые шэдэн һалгааха» гэдэг стратегиие бэелүүлхэ аргаар социализмые дийлэхэ найдабаригүй болоходоо, империалистнууд өөһэдынгөө зорилгоһоо арсаагүй, харин тэмсэлэйнгээ онол аргые һэлгэһэн байна. Революционно отрядуудай зарим нэгые хүсэгүй болгохын тула тэдэнэр ямаршье онол аргануудһаа арсанагүй. Энээн тухай Вьетнамда США-гай хэжэ байдаг эзэрхэг түримхэй ябуулга, араб оронуудта Израилиин добтолго, Грецидэ болоһон контрреволюционно урбалта. Бонной үһөө хяһаагаа абаха гэгшэдые дэмжэлгэ, Азя болон Африкада империализмын аашануудай шангадалга мүн болоно.

Социалис оронууд тээшэ «хүүргэнүүдые табиха» гэдэг түсэбүүд империалис стратегүүдэй һэдэлгэдэ шухала һуури эзэлнэ. Дэлхэйн социализмда эсэргүүгээр үзэл сурталай һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ түсэбүүдээ империализмые хамгаалагшад иигэжэ ерэлдэг. Тиихэдээ ревизионис, националис болон политическэ талаараа болбосороогүй этэгээдүүдтэ гол найдалга хэгдэнэ. Буржуазна пропаганда иимэ түхэлэй этэгээдүүдые үргэжэ, магтана, тэдэниие геройнууд болгон харуулна. Эдэ бүхы һайзгай шууланай зорилго гэбэл, социализмые муудуулжа шадаха, досоо талаһаань һандааха арга оложо, һүүлэй һүүлдэ социалис оронуудта капитализм һэргээн бодхоолгодо хүргэхэ ажал ябуулгые дэмжэлгэ юм гэһэн һэдэлгэеэ коммунизмда эсэргүү номнолшод нюунагүй.

Энээнэй урдахи бүхы ябуулгануудтань адли империализмын энэшье һэдэлгэ бута сохигдохо байһандань һэжэг түрэнэгүй. Совет арад, бусад социалис оронуудай арадууд социализмтай, коммунизмтай өөһэдынгөө хуби заяае хэтэ мүнхэдөө бата бэхеэр холбонхой. Тэдэнэр энэ замһаа гаргаха арга хэндэшье олгохогүй.

Социалис байгуулалтын оронуудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй жагсаалые һуладхахын тула дэлхэйн хархисууд туйлай ехэ хүсэлэл оролдолго гаргана. Энэ талаар Мао Цзэ-дунай бүлэгэй Ленинэ харша, националис, эб таһалха хараа шугам империализмда онсо ехэ туһа хүргэнэ.

Иимэ эрхэ байдалда манай парти революционно бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалха, империалис һэдэлгэнүүдые таһалдуулха ябадалые өөрынгөө уялга дээрэ тоолоно.

Коммунис общество байгуулга—энэ хадаа дэлхэйн революционно хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ манай оруулдаг гол хубитамнай гээшэ. Экономико болон соёл культурын талаар, арадуудай ажаһуудал һайжаруулха талаар СССР-эй, бусад социалис оронуудай амжалтанууд социализмын бэедээ татадаг хүсые, коммунис үзэл сурталай хүсые арьбадхана. Тиихэтэйгээ хамта эдэ амжалтанууд манай бэеэ хамгаалха хүсэ бэхижүүлнэ, империалис эзэрхэг түримхэйшүүлые хазаарлаха материальна зэбсэгүүдыемнай хангана, дэлхэйн шэнэ дайе ушаруулхагүйн түлөө тэмсэдэг эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй найдамтай түшэг тулгуури болоно. Дэлхэйн социалис революциин урагшаа дабшаха, хүгжэхын тула нэгэ орон дотор бэелүүлжэ шадаха бүхы юумые туйлаха гэһэн Ленинэй захяае манай парти нангинаар бэелүүлнэ. Ленинэй энэ интернационалис хараа шугам партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор эли тодоор найруулагдаһан юм.

Социалис оронуудай нэгэдэл болон жагсаалые бэхижүүлгэ, тэдэнэй хани барисаа болон аха дүү ёһоной нэгэдэлые бэхижүүлгэ—политическэ шухалын шухала зорилго гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти тоолоно. Пролетарска интернационализмын болон аха дүү ёһоной харилсан туһалалсалгын, тэгшэ эрхэ болон бэеэ даанхай байдалай жама ёһонуудые үндэһэ болгон, бусад социалис гүрэнүүдтэй СССР-эй хани харилсаае хүгжөөлгэдэ КПСС-эй Центральна Комитет саг үргэлжын анхарал хандуулна. Зохёон байгуулхы ажалдаа туйлаһан дүй дүршэлөө хэрэглэн, аха дүү социалис оронуудай арадууд социализм байгуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлана.

Социалис хани барисаанай оронуудай нэгэдэл, аха дүү орон бүхэнэй национальна аша туһые дэлхэйн социалис байгуулалтын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хамтын аша туһатай зохилдуулан тааруулха хэрэгэй мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала байһаниие манай парти хараадаа абана.

Социалис хани барисаанай оронуудай экономическа, политическэ, сэрэгэй хүсэ шадал, уласхоорондын байдал дээрэ тэдэнэй нэгэдэмэл хүсэлэл оролдолго манай үе сагай дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдэй ябасада бүри ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ ажабайдал харуулна. Энээниие мартын эхин багаар болоһон Варшавын договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй зүблөөн шэнэ хүсэтэйгөөр баталба.

Вьетнамда Америкын эзэрхэг түримхэй добтолгые үргэдхэжэ байһанһаа уламжалан гараһан эб найрамдалда тохёолдоһон аюул тухай зүблөөндэ хабаадагшадай абаһан Декларациие дэлхэйн бүхы олониитэ хананглаар угтан абаа. Америкын империализмын зэрлиг муухай ябуулгануудые эрид шууд буруушаагаад, Варшавын договорто хабаададаг оронууд баатар вьетнам арадтай аха дүү ёһоор һаналаа нэгэдэнги байһанаа дахин тодорхойлоо. Вьетнамай Демократическа Республикада саашадаа бүхы дэмжэлгэ, шухала бүхы туһаламжа үзүүлхэ байһанаа тэдэнэр баталаа.

Һүүлэй үедэ интервентнүүдтэ шэнэ ехэ сохилтонуудые үгэһэн Вьетнамай патриодуудай эрэлхэг зориг, габьяа бүхы түрүү хүн түрэлтэниие омогорхуулна. Вьетнам арадай габьяа болбол манай үе сагта эрхэ сүлөөгэй, национальна талаараа бэеэ даанхай байдалай хэрэг илагдашагүй гэжэ үшөө дахин баталан хэлэжэ үгэнэ.

Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн дээрэ үшөө нэгэ шухала асуудал—ядерна буу зэбсэгые тараахагүй асуудал бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Зүблөөн дээрэ болоһон сэхэ, нүхэр ёһоной һаналаа андалдалга, тэрэшэлэн ядерна буу зэбсэг тараахагүй тухай асуудал тушаа мэдүүлгэ доро зургаан оронай гар табилга уласхоорондын түгшүүрилые һуладхааха хэрэгтэ социалис гүрэнүүдэй оруулһан горитойхон хубита болоно, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй суг хамта дайн сэрэгэй, эзэрхэг түримхэй добтолгын хүсэнүүдые хазаарлаха гэһэн тэдэнэй хэлбэришэгүй шиидэнги байһан тухай хэлэжэ үгэнэ.

Һара урид Дрездендэ болоһон зургаан социалис гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, правительствануудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай уулзалга шухала үйлэ хэрэг болоно. Тэдэнэр уласхоорондын оршон байдалай асуудалнуудые, социалис оронуудай политическэ, экономическа хүгжэлтын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Энэ уулзалга болбол марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын жама ёһонуудые үндэһэлэн, дэлхэйн социалис хани барисае саашадань бэхижүүлхэ, харилсаануудаа байгуулха гэһэн аха дүү партинуудай нэгэн һаналтай хүсэл зоригые дахинаа харуулаа.

Империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эрид шууд харюу үгэлгэдэ үргэн олониитые элсүүлхэ хэрэгтэ манай парти онсо шухала удха шанар үгэнэ. Советскэ Союз империализмын зүгһөө эрхэ сүлөөдэнь, бэеэ даанхай байдалдань аюулай тохёолдоһон арадуудта бүхы хэмжээнэй политическэ, экономическа, хэрэгтэй болоо һаань, сэрэгэйшье туһаламжа үзүүлнэ.

Совет хүнүүд Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй добтолгодо ороһон араб оронуудай арадуудые шууд сэхээр дэмжэнэ. Израилиин милитарис бүлэг хүнүүд империализмда харша гуримые унагааха, неоколониалис гурим байгуулхые һэдэдэг уласхоорондын хархисуудай хүлһэншэдэй эшхэбтэр муухай үүргые дүүргэнэ. Дэлхэйн социализмын хүсэнүүдтэй аха дүүгэй барисаа бэхижүүлжэ, араб арадууд өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдалые хамгаалжа, колониалис ёһоной үһөө хяһаагаа абаха гэһэн түсэбые таһалдуулжа шадаха, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлажа шадаха гэжэ араб оронуудтахи үйлэ хэрэгүүдэй ябаса гэршэлнэ.

Национально-сүлөөрэлгын тэмсэл дэмжэлгэдэ, неоколониализмда эсэргүүгээр бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг хүгжэжэ байһан гүрэнүүдтэй бүхы талын харилсаа байгуулгада зорюулагдаһан манай партиин хараа шугам—энэ хадаа уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиие, пролетариадай илаһан оронуудые империализмын дарлажа байһан арадуудай революционно хүдэлөөнтэй нэгэдүүлхэ гэһэн Ленинэй үзэл сурталые хүсэндэнь хүргэжэ байһан хараа шугам мүн.

Манай үе сагта интернационализм болбол эб найрамдалай түлөө эдэбхитэй, шууд сэхэ тэмсэлтэй хэзээ хэзээнэйхиһээ нягта барисаатай юм. Революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэхэ зуураа, КПСС ондо ондоо нийтын байгууламжатай гүрэнүүдтэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха Ленинэй хараа шугамые шууд сэхээр бэелүүлнэ. Арадуудай үндэһэн шухала аша туһые харадаг энэ политика империализмда эсэргүү тэмсэлдэ үргэн олониитые элсүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Европодо аюулгүй амгалан байдал тогтонижоруулха гээшэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн. КПСС Европын оронуудай бусад коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай хамта 1967 ондо Карлова-Варадахи конференцидэ коммунистнуудай хараалһан программые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхые оролдожо байна. Бонной зүгһөө үһөө нэхэгшэдэй хорото аашануудта эбсэшэгүй шиидэнгеэр манай хандажа байһан ушар уласхоорондын политикын зүб һайн талануудтайнь тааралдажа, Европодо амгалан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа болоно.

Нүхэд! Мүнөө империализм дэлхэйн сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элдэб отрядуудай эбыень таһалан бутаргажа, империализмда эсэргүү фронтын түс түс участогуудта сохилтонуудые хэжэ, нэгэ нэгээрнь дараха гэһэн политика ябуулна. Иимэ эрхэ байдалда революционно хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, ажал ябуулгынь тааралдуулха гээшэ гол зорилго болобо. Энэмнай тон шухала асуудал мүн. Элдэб революционно отрядууд элдэб янзын эрхэ байдалда ажал ябуулгаяа эрхилнэ. Тэдэнэр социальна хүсэнүүдэй бүридэлөөршье, шиидхэгдэхэ ёһотой олон тодорхой зорилгонуудаараашье бэе бэеһээ илгаатай. Тиимэһээ революционно хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, ажал ябуулгынь тааралдуулха хэрэгтэ нарин нугархай боломжо баримталха шухала.

Дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд бодото байдалые научна ёһоор шэнжэлхэ марксистско-ленинскэ теори гэдэг түгэс зэбсэгтэй. Тиимэһээ манай үе сагай амин шухала асуудалнуудта харюу үгэжэ, бүхы дэлхэйн сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бусад отрядуудта замаа зүб олоходонь туһаламжа үзүүлхэ, тэмсэлэй эгээл аша үрэтэй онол аргануудые һунгахадань туһалха аргатай. Эгээл нимэһээ хүн түрэлтэнэй сүлөөрэлгын тэмсэлэй манлайнь болоһон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл болон жагсаалые батадхаха гээшэ империализмын добтолгодо амжалтатайгаар харюусаха, тиигэжэ бүхы революционно хүсэнүүдэй саашанхи добтолгые үргэдхэхэ эгээл гол, шиидхэхы эрхэ нүхэсэл мүн.

Эмхидхэн байгуулагдаһан түрүүшын үдэрһөө эхилээд манай парти хүдэлмэришэн ангиин революционно хүсэнүүдэй интернациональна нэгэдэлгын тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябадаг. «Революционно пролетариадай уласхоорондын жаяг заршамые сахижа, элдэб оронуудай хүдэлмэришэнэй дүй дүршэлые хараада абажа, тэдэнэй эрдэм мэдэсэ, хүсэл зоригыень хайхаран ойшоожо, хүдэлмэришэдэй сүлөөрэлгын тэмсэлэй агууехэ асуудалнуудые шиидхэдэг байһандаа омогорхонобди. Тиигэжэ коммунизмын түлөө тэмсэжэ байгаа хүдэлмэришэдэй ангиин тэмсэлые... бүхы дэлхэй дээрэ бодотоор нэгэдүүлхые оролдонобди»,—гэжэ В. И. Ленин зааһан байна. (Зохёолн. гүйсэд сугл., 41 т., 272—273 нюур).

КПСС аха дүү бусад партинуудтай хамта коммунистнуудай зэргэнүүдые батадхахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Советскэ Союзай Коммунис парти коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй уласхоорондын зүблөө зарлахын түлөө шууд тэмсэнэ гэжэ мэдээжэ. КПСС-эй энэ һанамжыень дэлхэйн олонхи коммунис, хүдэлмэришэнэй партинууд дэмжэн зүбшөөнэ гэжэ Будапештдэ болоһон зүбшэлтын уулзалганай дүн харуулаа.

Консультативна уулзалга хадаа марксизм-ленинизмын үндэһөөр дэлхэйн коммунис хүдэлөөе нэгэдхэн жагсааха гэһэн шэглэлэй мүнөө үеын гол эрмэлзэл байһыень тон тодоор харуулжа үгөө. Коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй уласхоорондын зүблөөе зарлаха тээшэ тон шухала бодото алхам хэгдэбэ. Шэнэ зүблөөн коммунис хүдэлөөе бэхижүүлхэ, демократиин болон социализмын бүхы хүсэнүүдые нягтаар жагсааха угаа хүсэтэй, һайн арга болохо байһаниинь дамжаггүй.

Һаяхан КПСС-эй ЦК-гай Пленум «Уласхоорондын байдалай шухала асуудалнууд ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөе жагсаан бэхижүүлхын түлөө КПСС-эй хэжэ байгаа тэмсэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые шагнажа зүбшэн хэлсээ. Тиин уласхоорондын политикын талаар, мүн дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ ЦК-гай Политбюрогой баримталан ябуулжа байгаа политическэ хараа шугам болон бодото ажал ябуулгыень гүйсэд һайшаан дэмжэһэн байна. Пленум Будапештдэ болоһон консультативна уулзалганай үрэ дүнгые, Софида болоһон политическэ консультативна Комитедэй заседани дээрэ КПСС-эй хэһэн ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, зургаан социалис оронуудай парти, правительствын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Дрездендэ үнгэргэгдэһэн уулзалгын ехэ удха шанартай байһые онсо тэмдэглээ. КПСС империализмда шиидэнги шанга харюу үгэхэ, дэлхэйн дайе зайсуулха политика, социализмын нэгэдэлэй оронуудые бэхижүүлхэ, коммунис хүдэлөөнэй жагсаалые батадхаха политика саашадааншье ябуулха юм гэжэ ЦК-гай Пленум онсолон тэмдэглэбэ.

Манай парти болон арад зоннай партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай болон советскэ правительствын гадаадын политикые, социалис оронууд болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөе нэгэдхэхэ тушаа абаһан хэмжээнүүдыень халуунаар һайшаан дэмжэнэ. Совет хүнүүд Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые туйлана.

КПСС-эй ЦК-гай ябуулжа байгаа гадаадын бүхы политика хадаа гадаадын политикын ленинскэ гол ёһонуудые партинмнай хэлбэришэгүйгөөр баримталжа, бүхы оронуудай коммунистнуудай аха дүүгэй нэгэдэл тухай Ленинэй захяа заабариие бэелүүлэн, пролетарска интернационализмын агууехэ гол ёһонуудта үнэн сэхэ байһыень эли тодоор гэршэлэн харуулна.

ЛЕНИНСКЭ ПАРТИ—СОВЕТ ОБЩЕСТВЫН ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮСЭН МҮН

Нүхэд! Коммунис партиин бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы үүргэнь социализм, коммунизм байгуулхын түлөө хэрэгтэ али бүхы илалта туйлаха бата нүхэсэл мүн гэһэн марксистско-ленинскэ һургаалай баталамжын яаха аргагүй зүб байһые Советүүдэй ороной ябажа гараһан алдарта табин жэлэй зам харуулба.

Нийтын шэнэ байгуулалта зүндөө тогтошодог бэшэ, харин арад зоной зүгһөө ушар ёһо мэдэнгеэр, эмхитэй һайнаар ажаллаһанай ашаар байгуулагдадаг гэжэ Ленин һургадаг һэн. Энэ байгуулалтын уг шэнжэ шанарайнгаа талаар хэды бүлюу һайн байгаашье һаань, тэрэ марксистско-ленинскэ партиин зүб политикагүйгөөр өөрөө тогтошодоггүй, социализм, коммунизмын илалта өөрөө ерэдэггүй. Эмхидхэлэй ленинскэ гол ёһонуудай үндэһөөр байгуулагдаһан тэмсэлэй зорилго, замые зүб ойлгодог, нийтын хүгжэлтын хуули ёһонуудые мэдэдэг лэ парти ажахын болон политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ арад зоной хүсые нэгэдүүлэн зорюулжа, хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые зүбөөр тодорхойлжо шадаха, коммунизм байгуулха бүхы ажал хүдэлмэриие эмхитэй гуримтай, эрдэм ухаанай, түсэбэй ёһоор эрхилэгдэдэг болгожо шадаха байна.

Мүнөө Совет ороноймнай шэнэ түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэлэ байха үедэнь Коммунис партиин үүргэ, удха шанарынь улам ехэ болоно. Энэ хуулита ёһоной үйлэ хэрэг мүн. Энэ манай обществын хүгжэлтын бодото зорилгонуудһаа дулдыдан гарана. Коммунис парти арад зоной политическэ манлай байһан тула даа социализмын бүлюу һайн талануудые ашаглаха эгээл үрэ ехэтэй арга замуудые хараалдаг, шэнэ общество байгуулгын эгээл шухала асуудалнуудые саг соонь табижа, тэдэниие амжалтатайгаар шиидхэхэ ажал эмхидхэдэг, өөрынгөө тугые, программаяа тойруулан олон миллион арад зониие нэгэдүүлэн жагсаадаг юм. Манай ороной ажалшад өөрынгөө бүхы үйлэ хэрэг, һанал бодолнуудаа, урагшаа дабшаха алхам бүхэнөө ленинскэ партитай, мүн КПСС-эй Программа дотор, XXIII съездын, Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор найруулагдаһан партиин жэнхэни хараа шугамтай холодоо холбодог.

Манай үе шатын үзэл сурталай туг болоһон, дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха түгэс зэбсэг болгошо марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байһанайнгаа ашаар лэ Советскэ Союзай Коммунис парти илагдашагүй ехэ хүсэтэй. Партимнай түрүү, революционно теоридо түшэглэн, шэнэ эрхэ байдалда тааруулан тэрэниие саашадань ухаансараар хүгжөөжэ, нийтын хүгжэлтын хуули ёһонуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгоно, мүн экономикын, ороной социальна болон оюун бодолой ажал ябуулгада, тэрэшэлэн уласхоорондын оршондо баримталха научна ёһоор үндэһэлэгдэһэн политика зохёон хараална.

Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ байлга, дайсануудтайнь эбсэшэгүйгөөр тэмсэлгэ, бэелүүлхэ зорилгоёо, тэрэниие туйлаха арга замуудые тодо һонороор ойлголго, арад зонойнгоо хуби заяанай, оронойнгоо хуби заяанай түлөө айхабтар ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэрэлгэ, бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй үмэнэ ямар интернациональна уялгатай байһанаа гүнзэгыгөөр ойлголго—эдэ бүгэдэ КПСС-эй шэнжэ шанар мүн. Манай үе шатын ухаан бодолынь, нэрэ хүндэнь, һэшхэлынь мүн гэжэ манай партиие В. И. Ленин нэрлэһэн юм. Тиин өөрынгөө байгуулагша, багша, вождиингоо энэ үндэр сэгнэлтэдэнь партимнай холодоо хүрэдэг ябаа.

Арад зонтой, айхабтар үргэн олон ажалшадтай таһаршагүй нягта холбоотой байһан тула даал Коммунис парти бата хүсэтэй. Үнгэрһэн зуун жэлэй һүүлшын арбан жэлнүүдэй туршада Россида бии болоһон багахан таһархай марксис бүлэг болон кружогууд байһанаа манай парти арад зоной саг үргэлжын дэмжэлгэ туһаламжын ашаар, тэрэнэй амжалтатайгаар хабаададалсаһанай ашаар дэлхэйн түрүүшын социалис гүрэниие хүтэлбэрилэгшэ агууехэ эмхи болотороо хүгжэн, ехэ зам дабажа гараа юм. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин партияа «нэгэ ороohохон» гээшэ гэжэ нэрлэдэг һэн. Харин тиимэ багахан байһанаа, партимнай 13 миллион гаран коммунистнуудые өөрынгөө зэргэдэ багтааһан мүнөө үеын түгэс хүсэн болоо. Манай партиин зэргын улам үргэдэн олошоржо байһан ушар арад зоной дунда тэрэнэй айхабтар хүндэтэй байжа, политикадань этигэдэг байһыень, совет хүнүүдэй бүхы ажал ябуулгаяа партитай холбожо, обществые хубилган шэнэдхэхын, коммунизмын илахын түлөө революционно тэмсэлдэ өөрыгөө зорюулхые эрмэлзэжэ байһыень харуулна.

Коммунис парти хүдэлмэришэн анги болон колхозно тарялашадай холбооe, манай ороной арадуудай хани барисаае, совет обществын морально-политическэ нэгэдэлые эсэшэ сусашагүйгөөр батажуулдаг. Парти болон арадай таһаршагүй нэгэдэл хадаа совет байгуулалтын хүсэ шадал ехэтэй байха, манай агууехэ социалис Эхэ ороной саашадаа һалбаран бадарха, ерээдүй сагта коммунизмын илан мандаха найдамтай үндэһэ һуури мүн.

Доторoo таһаршагүй бата нэгэдэлтэй байһанайнгаа, гэшүүдэйнь ушар ёһо тон һайнаар мэдэдэг, эмхидхэл һайнтай, жаяг заршамтай байһанайнь ашаар Коммунис партимнай бата хүсэтэй байна. Партимнай демократическа централизмын гол ёһонуудые тон нарин нягтаар сахиһанайнгаа ашаар лэ ажал ябуулгадаа али бүхы амжалта туйладаг. Энэ гол ёһоной удхань юуб гэхэдэ, тэрэ демократизм централизм хоёрые тон нягтаар тааралдуулдаг, партийна олониитын үүсхэл хэшээл бадаруулхынгаа хажуугаар шанга заршамтай байхыень эридэг, партийна ажабайдалай бүхы асуудалнуудые зүбшэхэ, шиидхэхэ эрхэ коммунистнуудта олгохынгоо хажуугаар абаһан шиидхэбэринүүдээ заатагүй бэелүүлхэ уялгатай гэһэн эрилтэ табидаг. Демократи централизм хоёр таһаршагүй нэгэн бүхэли зүйлэй хоёр талань мүн гэжэ парти тоолоно. Тиимэһээ партияа эмхи гуримгүй, түбэй органуудта шанга мэдэлгүй, политико-гэгээрүүлгын лэ ажал ябуулха үүргэтэй эмхи болгожо болохогүй. Мүн тиихэтэеэ хамта хамаг бүхы хэрэгые түбэй органуудай зүгһөө шиидхэдэг, нобшо хойрог, дотооой демократигүй, партиие хамтаараа хүтэлбэрилхэ ёһо сахидаггүй эмхи болгожо мүн лэ болохогүй.

Коммунис байгуулалтын орёо бэрхэ политическэ, эмхидхэлэй олон зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, партимнай ажал ябуулгынгаа түхэл янза, онол аргануудые саг үргэлжэ һайжаруулдаг, партиин болон гүрэнэй хүдэлмэриин элдэб участогуудые хүтэлбэрилхэ ажалда коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ, мэргэжэл шадабаряар түгэс хүнүүдые дэбжүүлэн табидаг, олониитые хүтэлбэрилхэ ажалай хэмжээе мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ тааараха байхынь хойноһоо хёрхоор адаглан харадаг. Партимнай партийна ажабайдалай ленинскэ дүрим заабаринуудые, партийна хүтэлбэриин гол ёһонуудые наряар сахижа байха тухай, эхин шатаһаа эхилээд эгээл дээдэ партийна организацинуудай хүдэлмэриие улам дайшалхы шанартай, һайн болгохын хойноһоо үдэр бүри оролдодог, ажал хэрэгтэ ашатай туһатай, нюур сахидаггүй шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал дэлгэрүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолодог.

Парти доторой демократиие али болохоор нарижуулжа, хамтаараа хүтэлбэрилгын гол ёһонуудые бэхижүүлэн, коммунистнуудай үүсхэл хэшээл, зохёохы ажалые улам бадаруулха зуураа, партимнай партиин гэшүүдэй заршамые саг үргэлжэ шангадхажа байдаг. Бодото демократи хадаа олонхи зоной һанамжые харуулдаг. Тиимэһээ али нэгэн асуу...
хэлсэхэ үедэ партиин гэшүүдэй һанаһанаа хүү...
байбашье һаань, «Бидэнэр партиин гэшүүдэй
буруушаажа байгаа үзэл эдэбхитэйгээр номно...
ёһогүйбди»,—гэжэ В. И. Ленин һургадаг ба...
гүйсэд сугл., 17 т., 422 нюур).

Үзэл сурталайшье, эмхидхэлэйшье талаар ...
байхадаал, партимнай хэзээшье илагдахагүй. ...
гуулалтын агууехэ зорилгонуудые холодоо ...
шиидхэдэг байха юм. Нёдондо жэлэй эсэстэ ...
тийна организацинуудай тоосоото суглаанууд ...
үнгэргэгдэжэ дүүрэһэн районно, городой, обла...
заарай партийна конференцинүүд энээн тухай ...
гөөр гэршэлэн харуулаа. Эдэ суглаанууд бол...
нууд КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд...
лалда бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай түй...
нуудые дайшалхы ёһоор харуулжа, партийна ...
дото һургуулинь, арад зоной үмэнэ парти...
болоһон юм. Суглаанууд болон конференцинүүд...
нистнууд партийна организацинуудай эмхидхэ...
скэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха ...
ажахын болон культурна байгуулалтада тэд...
шэлүүлхэ зорилгонуудые хараалһан байна.

Мүнөө Ленинэй захяа заабаринуудые хүс...
хын түлөө, коммунис байгуулалтын түсэбые ...
партийна организацинууд болон коммунист ...
салгань хэзээ хэзээнэйхиһээ улам ехэ болобо. ...
гүрэнэй болон нийтын организацинууд бол...
профсоюз, комсомол, зохёолшо интеллигенци...
болон бусад эмхинүүдэй үүргэнь нилээд ...

Теориин талаар коммунистнуудай һайн бол...
талдаг үзэл сурталдаа бата этигэдэг байхада...
байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар ...
хо юм гэжэ манай партиин бүхы дүй дүршэл ...
гэшүүдые политическэ талаар һурган болбосо...
хабтар ехэ удха шанартай гэжэ Ленин тоолодог ...
тическэ болбосоролой, политическэ һуралсалай ...
хадаа али бүхы худал хуурмаг зүйлнүүдые ...
шадаха, хуушан гурим усадхажа, капита...
мүлжэгшэдгүйгөөр, помещигүүдгүйгөөр гүр...
ябуулхадань ажалша арад зондо туһалжа ...
мунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэг мүн»,—гэ...
һэн байна. (Зохёолн. гүйсэд сугл., 41 т., 401 ...

Манай парти совет хүнүүдые научна үзэл ...
гэжэ саг үргэлжэ оролдодог. Коммунизмда ...
сурталайнь зүб байһанда бата этигэдэг байх...
дэг.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ...
римнай уласхоорондын орёо шанга оршон ...
дана. Иимэ байдалда бэе бэедээ харша хоёр со...
лалта гансал экономикын талаар мүрысэнэ ...
сурталай хурса тэмсэл болоно гэжэ саг ...
абаха шухала.

Буржуазиин үзэл сурталшад марксистс...
бодолые муушалха, социалис оронуудай бол...
коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые таһалха, ...
нуудай, түбхын түрүүндэ Советскэ Союзай ...
рэнэй байгуулалтые али болохоор хараан ха...
шадалаараа оролдоно.

Үзэл сурталай талаар бидэнэй дайсад поли...
рол муутай, забхай һалихай ябадалтай зар...
һанаан бодолдонь нүлөөлхые шармайдаг. Ш...
түүхэтэ ехэ амжалтануудые туйлажа бай...
муушалхаһаа коммунизмын дайсад түбэгшөө...
башаая хүдэлгэжэ, «Эрхэ сүлөө болон дем...
лагшад гээшэбди» гэжэ худалаар хэлэжэ, хүн...
дэрэлые хорлохо гэжэ оролдоно.

Бидэнэр буржуазна суртал бодолой али ...
дары элиршэлэн эрид шанга харюу үгэхэ, хуу...
жыень хуулан элирүүлжэ байха ёһотойбди, ...
һургаһанай ёһоор. «Манай зорилго хадаа ...
имагтал сэрэгэй болон политическэ бүхы эсэ...
хаһаа гадна, мүн эгээл гүнзэгы, эгээл хүсэ...
бологшо үзэл сурталайнь нүлөөе дабаха ёһо...
гүйсэд сугл., 41 т., 406 нюур).

Империалис номнолой хорото ааша ябуулга...
хёрхо һэргэгээр адаглаха зуураа, совет хүнүү...
нэ: «Арад зон Коммунис парти хоёрой таһар...
коммунизмын агууехэ хэрэгэй түлөө тэмсэ...
туйлаха эрхэ нүхэсэл бологшо энэ нэгэдэл...
хэзээшье һуларуулжа шадахагүй».

• • •

Нүхэд!

Совет засагай тогтоһоор хоёрдохи табин ...
байхадаа, манай арад зон коммунизмын ...
эсэслэн илаха байһандань үнэн зүрхэнһөө ...
лон байгуулалтын түүхэтэ замаа үргэлжэл...
вет хүнүүдэй, Коммунис партиин хэлбэриш...
гэл пайдабариин, баатар шэнжэтэ оюун ухаа...
һэниинь эгүүридэ мүнхэ, илалтата марксист...
гаал мүн.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 98-дахи жэлэй ой ...
дэмнай үшөө нэгэ баярта һайндэр болохонь. ...
низмын үндэһэ һуури табигша, гүн мэргэ...
рондын пролетариадай багша болон вождь, ...
нер Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ой ...
хэнь.

Карл Марксын түрэһэнһөө хойшо үнгэрһэн ...
жэлэй туршада дэлхэй дээрэ асари ехэ хуб...
Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ капитализмын бүри...
хэн зонхилжо байһан түүхын үе бусалтагүй ...
нэ үе эхилжэ, СССР дотор социализм гүйсэ...
лэн илаа, дэлхэй дээрэ социализмын хүсэ...
бэхижээ, империализмын колониальна бай...
унаа.

Мүнөө үедэ В. И. Ленинэй иигэжэ хэлэһ...
сэд бэелһэниинь тон элеэр харагдана: «Ма...
лоһоной һүүлээр бүхэдэлхэйн түүхэдэ бай...
үе шата бүхэндэ марксизмын үнэн зүбынь ...
талагдажа, шэнэ амжалтанууд туйлагдадаг ...
летариадай һургаал бологшо марксизм ерээ...
та бүри һүртэ ехэ амжалта туйлаха юм». ...
сугл., 23 т., 4 нюур).

Марксын хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ гүн ...
лимир Ильич Ленин марксизмын сэдьхэл һ...
шагүй гүн зохёохы шэнжэ шанарыень теор...
ческа ажал ябуулгадаа шэнгээн бэелүүл...
партиин, бүхы совет арадай илалта туйл...
мынь, коммунис байгуулалтын үмэнэ таби...
дые шиидхэхэ найдамтай компас болон...

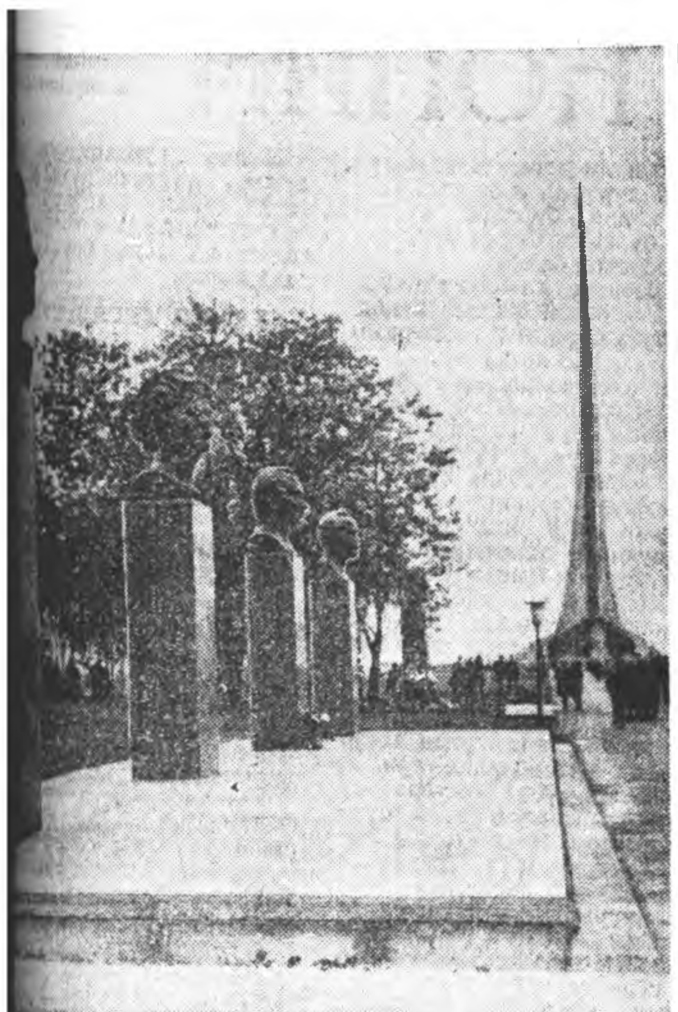
1970 он—Владимир Ильич Ленинэй түр...
ой—коммунизм тээшэ дабшаха замдамнай ...
шата болохо юм. Бүхы совет хүнүүдэй, бүх...
рэлтэнэй һанаан сэдьхэлынь энэ баярта уд...
хай.

Манай ороной город, тосхоной ажалшад ...
нэй тугые үндэр дээрэ үргэжэ, В. И. Ленин...
жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын ...
түсэбые 1970 оной ноябриин долоон хү...
урид дүүргэхын түлөө тон эдэбхитэйгээр ...
мүрысөөн хадаа КПСС-эй XXIII съездын ...
амжалтатайгаар бэелүүлхэ, ороной эконо...
түргэдхэхэ, Совет гүрэнэй хүсэ шадалые ...
хэрэгтэ онсо ехэ удха шанартай.

Агууехэ Ленинэй нэрэнь бүхы дэлхэйн ...
төөр, аяа хайратайгаар һанагдадаг. Соц...
оронууд, дэлхэйн хүдэлмэришэн анги, наци...
гын хүдэлөөн бидэнтэй нэгэн хамта инте...
саал соо багтан, ленинизмын туг доро даб...
низмын хүсэн бараглашагүй ехэ. Тэрэнэй ...
Улам олон эдэбхитэй ажалшад илалтата ту...

Эгүүридэ мүнхэ, хамагые илагша рев...
болоһон марксизм-ленинизм мандаха бол...

Ленинэй хараа шугамаар коммунизмын ...
зрадые найдамтайгаар хүтэлэн ябагша Сов...
мунис парти мандаха болтогой!

…ЭЭРЭ: замбуулинай баатарнуудай Москвадахи
ТАСС-ай фотохронико.

…эйе тойрон дабшадаг …смос-212“, „Космос-213“ …жэ хэмэл одонуудай …идэлгын программа …сэдөөр дүүргэгдэбэ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

…рон дабшадаг «Кос- …«Космос-213» гэжэ …ар бэелүүлэгдэһэн …идэлгын ехэ прог- …ой апрелиин 20-до …гдэбэ.

…уудай ниидэлгые …жуулагдаһан оньһо …ые, замбуулинай …дань автомадай …алгаха түхеэрэлгэ- …саашадань таарал- …лэн замбуулинай …ёһоор шэнжэлэлгэ …гол зорилгонь бай-

…рон дабшадаг «Кос- …э хэмэл одон 1968 … 14-дэ замда гар- …а тэрэнь мэдээсэгдээ …ын үедэ автомадай …алдалгые бэе- …ньһо түхеэрэлгэнүүд …энги бэлэн болгогдо-

…13» гэжэ хэмэл одо- …ээн гараха район …ямень хангахын ту- …-212» гэжэ хэмэл …релиин 14-дэ Моск- …19 час 10 минутада … байна.

…13» гэжэ хэмэл одон …релиин 15-да замда …ээй табигдаха үедэ … дабшадаг «Космос- …эл одон урид баг- …һан газарта ерээд …ын ёһоор «Космос- …смос-213» гэжэ хэ- …борт дээрэхи тоолол- …оньһо түхеэрэлгэнүү- …автомадай туһалам- … бэдэржэ, бэе бэе- …ойртолсожо, тудал- …үүлээр механическа …кэ аргаар бүхөөр

…үүд залгалдаад 3 час … турша соо замдараа …лучна шэнжэлэлгэ- …граммые дүүргэһэн … соо хоёр хэмэл одон …гансахан лэ оньһо- … шэнгеэр хүдэлһэн

…й апрелиин 15-да …ар 17 час ¹² мину-

тада «Космос-212», «Космос-213» гэжэ хэмэл одонууд газарһаа үгтэһэн командаар тусгаарлагдан амяарлагдаа.

Хэмэл одонууд ниидэлгынгээ программые саашадань дүүргэхын тулада амяарлагдаһанайнгаа һүүлээр ондо ондоо замуудта гаргагдаа.

Залгагдаһан аппарадуудай ба тэдэниие тусгаарлан амяарлалгын үеын телевизионно дүрэ зураг «Космос-212» гэжэ хэмэл одоной газаа талын нюуру дээрэ тодхогдоһон телевизионно түхеэрэлгээр газарта дамжуулагдаа.

Дэлхэйе тойродог «Космос-212», «Космос-213» гэжэ хэмэл одонуудай удаадахи хэдэн сүүдхын турша соо ниидэлгын үедэ хэмэл одонуудай оньһо түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри шалгагдаа, замбуулинай дайда соо зүг шэгэ тодорхойлхо, замаа хубилгаха ябадал нэгэтэ бэшэ бэелүүлэгдэһэн байна.

Радио-холбооной, зүг шэгые тодорхойлгын ,дабшан ниидэлгые залан шэглүүлгын оньһо түхеэрэлгэнүүд, тэрэшэлэн борт дээрэхи двигательнэ оньһонууд замбуулин соогуур ниидэлгын үедэ үргэлжэ дээрээ туршагдаа.

«Космос-212», «Космос-213» гэжэ хэмэл одонуудай оньһо түхеэрэлгэнүүд, тэдэнэй двигательнэ установконууд, борт дээрэхи радиотехническэ хэрэгсэлнүүд, тоололго-бодолгын оньһо түхеэрэлгэнүүд бүхы ниидэлгын турша соо һаадгүй һайнаар хүдэлөө, ехэ найдамтай байһанаа харуулаа.

Туршалга шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ талаар хараалагдаһан программаяа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр «Космос-212», «Космос-213» гэжэ хэмэл одонууд газарһаа үгтэһэн командаар Советскэ Союзай баруун талын райондо тус тустаа апрелиин 19 ба 20-до буулгагдаа.

«Космос-212» болон «Космос-213» гэжэ хэмэл одонууд дээрэ хэгдэһэн бүхы хүдэлмэри, тэрэ тоодо автомадай туһаламжаар залгалга хадаа ниидэлгын зам дээрэ станцинуудые ба планетэнүүд хоорондын онгосонуудые байгуулха талаар хэгдэһэн шэнэ томо алхам болоно.

…НИЗАТОР, ХОНИШОН

… Лопсон Гулгенов …гай Ленинэй нэрэм- … хүдэлдэг юм. Тэрэ … механизаторнуудай …энэ залуухан хүбүүе …йн заһабарилалсажа …ажа болоно. Лопсон …гүүлмэрээ һанаһан- …бүтээдэг. Тэрэнэй за- …ехникэ хүдэлмэриин … үедэ эдэржэ һаа- …. Намартаа комсо- …эрээ хуряалгада ха- …гээ комбайнерай ту- …лдэг. Туһалагша. …айн тараалан дээрэ …эн болгохо үүргэтэй. … таряа хуряалгын …лдэг нүхэртэйгоо … шолоодоно. За- … талын онгосо һай- … хада төреэндэ энэ … бшуу. Лопсон Гул- …ин балрай жэлэй …эр ажаллажа, колхо- …затаорнуудай дунда …ри ээлээ. Тэрэ кол- …ин Хүндэлэлэй …эн шангаар шаг-

…эр колхоз дотор хо- …. Лопсон энэниие …рэһээ хонинай ота- …урьгашанаар хүдэл- … бэлэй. Тэрэ үни-

нэй хонишон Сымжид Итыгыловагай отарада хүдэлхөөр ерэбэ. Ажалда дуратай, бэрхэшээлһээ сухаридаггүй энэ хүбүүн түргэхэн сагай туршада хонишоной ажалтай танилсаа. Тэрэ жэл энэ отарын хонишод түсэб уялгануудаа үлүүлэн дүүргээ бэлэй.

Мүнөө Лопсон Гулгенов эхэ хонидой отара даажа абанхай. Отара дээрэнь 228 хонин тоологдоно. ВЛКСМ-эй гэшүүн Лопсон Гулгенов Ленинскэ комсомолойнгоо 50 жэлэй алдарта ойе ажалайнгаа бэлэгүүдээр угтахын тула хонин бүриһөө хурьга абаха гэжэ шиидэнхэй. Тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатай бэелүүлнэ. Отара дээрэнь мүнөө 220 хурьган абтаад гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Үшөө арбаад хонин түрэхэ.

— Ажалай зэргээр амжалта туйлагдаа гээшэ лаб даа—гэжэ Лопсон хөөрэдэг. Энэнь тон зүб. Лопсон ямаршье ажалда яба хамаагүй, хаба шадал соогоо оролдодог заншалтай. Тэрэ иигэжэл ажаллахадаа нютагайнгаа хүн зоной дунда эрхим ажалаараа суурханхай.

Комсомолец Лопсон Гулгенов эрхим ажалаараа шалгарһан республикынгаа залуушуулай слёдто мэнэ һая хабаадалсаа.

Г. РИНЧИНО.

ПАКИСТАНДА ХАНИ ЁҺООР АЯНШАЛГА

СОВЕТ-ПАКИСТАН КОММЮНИКЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин апрелиин 17-һоо 21 хүрэтэр Пакистанда албанай хэрэгээр аяншалаа.

Аяншалгын дүүрэһэнэй һүүлээр толилогдоһон совет-пакистан хамтын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Советскэ правительствые толгойлогшо, тэрээнтэй суг ябалсаһан Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев, Литвагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. А. Манюшис болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Пакистанай томо томо городуудта хүрөө. «Пакистан арадай ажабайдалтай, орноой экономикые хүгжөөхэ, арадай байдал һайжаруулха талаар Пакистанай правительствын гаргадаг хүсэлэл оролдолготой танилсаа».

Совет айлшад хани халуунаар, хүндэтэйгөөр угтагдаа. Энэнь Советскэ Союзай арадта пакистан арадай хани ёһоной мэдэрэлтэйгээр хандадаг байһые гэршэлжэ үгэнэ гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Совет-пакистан харилсаануудай үргэн олон асуудалнуудаар, тэрэшэлэн уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар Пакистанай президент, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Эб найрамдал бэхижүүлгэ мүнөө үедэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигдажа байһан шухалын шухала зорилго болоно гэжэ хоёр тала хэлсээ, гүрэнүүдэй хоорондохи бүхы арсалдаата асуудалнууд Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин устав соо найруулагдаһан гол ёһонууд болон онол аргануудта тааруугаар амгалан ёһоор шиидхэгдэхэ зэргэтэй гэжэ өөһэдынгөө батаар этигэжэ байһые онсолон тэмдэглээ.

Вьетнамдахи дайн байлдаанай үргэлжэлһөөр байһан тушаа гүнзэгы ехээр һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые дүүргэлгэдэ, хариин хамааралсалгагүйгөөр хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ вьетнам арадай эрхые үгэ дуугүйгөөр мэдэрэлгэдэ үндэһэлэн лэ Вьетнамдахи оршон байдал гуримшуулагдажа шадаха гээд тэдэнэр мэдүүлээ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһа хадаа Вьетнамда политическэ гуримшуулга хэхын тулада алхамуудые хэхэ эрилтэ табина.

Араб гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр Израилиин зүгһөө ээрхэг түримхэй ябуулгын үргэлжэлүүлэгдэһээр лэ байһые хоёр тала буруушаагаа. Эзэмдэһэн газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдээ гаргаад, араб гүрэнүүдэй газар уһанай бүрин бүтэн байлгые, бэеэ даанхай байдалые хүндэлөөд байгаал һаа, энэ райондо амгалан байдал һэргээгдэжэ шадаха гэжэ этигэжэ байһанаа тэдэнэр онсолон тэмдэглэһэн байха юм. Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие удааруулангүй, заабол дүүргэхэ шухала байһые тэдэнэр онсолон тэмдэглээ.

Коммюнике соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. «Пакистан Инди хоёрой хоорондохи зарим асуудалнуудые гуримшуулхын тулада хэгдээд байһан алхамуудаар һаналаа хананги байһанаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Ташкентын декларациин ёһоор өөһэдынгөө арсалдаата асуудалнуудые эдэ оронууд шиидхэхэ гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлээ. Энэ хадаа эдэ оронуудай арадуудай, тэрэшэлэн бүгэдэ ниитын эб найрамдалай шухала аша туһада таараалдаха байна».

Совет-пакистан харилсаануудые саашадань хүгжөөхын тулада холбоо барисаа байгуулга шухала удха шанартай гэжэ мэдэрхэдээ, хоёр тала СССР-эй ба Пакистанай хоорондохи холбоое, элдэб зэргын түлөөлэгшэнэр ба делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэжэ үргэдхэлгэдэ туһалха гэжэ үгэеэ ойлголсоо.

Пакистанда хэдэ хэдэн промышленнэ предприятинуудые барилгада СССР техническэ ба экономическа туһаламжа үзүүлхэ гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнхэй.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Пакистанда аяншалга, Пакистанай президенттэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь хоёр орноой арадуудай аша туһада, тэрэшэлэн бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной аша туһада таарууга ар Советскэ Союзай ба Пакистанай хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда аяншалхыень Пакистанай президент Мохаммед Айюб Ханиие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын даалгабаряар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ урьяа.

Уряал баясхалантайгаар хүлеэн абтаа.

(ТАСС).

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Ёнхорой һаалиин гүүртынхид гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб саг болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Эндэхи эбтэй эетэй коллектив дүтэлжэ байгаа Майн 1-нэй һайндэр ажалай эрхим бэлэгээр угтахаа зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын эрхим һаалишад Б. Машеева, С. Сандуева, Д. Машеева болон Н. Бизьяева гэгшэд улаан булан соогоо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХУДАЛДАН АБАГШАДТА АНХАРАЛ

Бэшүүрэй Ново-Сретенск тосхондо эдеэ хоолой шэнэ магазин нээгдэбэ. Ерэһэн хүнүүд хүндэтэйгөөр угтагдан, уужам һаруул байшан соо ороно. Харахада таг, лавкануудынь городой магазинуудай түхэлтэй. Тэндэхи зон иимэ магазинтай болоһондоо баярланаа. Мүн иимэ магазин Гутай нютагта нээгдэнхэй.

Энэ хадаа Заганай совхозрабкоопой хүдэлмэрилэгшэдэй худалдан абагшадта хандуулһан анхарал оролдолго тухай хэлэнэ.

И. ТКАЧЕВ.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

БУРЯАД НОМУУД ХОМОР ЛЭ

Би танай газетын редакцяар дамжуулан республикын уран зохёолшодто, номой худалдаа эрхилдэг газарта өөрынгөө эрилтэ, һанамжые хэлэхэ һанаатайб.

Хүдөө нютагуудаар буряад уран зохёолой шэнэ һонин номууд хомор гэжэ «Буряад үнэн» газетэдэ гараһаншье байна. Би Захааминай аймагай Дүтэлүүр тосхондо ажаһуудаг, ажалладагби. Манай «Коммунизмын зам» колхозой залуушуул буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн уран зохёолой номуудые уншаха ехэ дуратай байдаг. Теэд тиимэ шэнэ һонин зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ гаранагүй гээшэ гү, али наймаанда эльгээгдэдэггүй юм гү?

«Тунгалаг Тамир» гэжэ монголһоо оршуулагдаһан номой хоёрдохи номые хүлеэһээр үнинэйбди. Батажабайн «Төөригдэһэн хуби заяае» үни хада һонирхожо уншаа һэмди. Иигээд лэ ондоо шэнэ зохёолнууд эндэмнай үзэгдэдэггүйл. Гараһан лэ ном бүхэниие хуу уншахань бэрхэтэй юм бээз. Тиигэбэшье буряад уран зохёолшодой, мүн бусадшье хэлэнһээ оршуулагдаһан уран гоё, удха түгэлдэр номуудые өөрынгөө үндэһэн хэлэн дээрэ уншаха дуратайшуул, гансашье залуушуул бэшэ, наһатайшуулшье олон байна.

Уншагшадай буряад ном асуухадань: «Үгыл даа» гээд лэ харюусахада үритэй аад, үгэнгүй гаргаһанһаа өөрэгүй, тоншье зохидгүй байдаг. Л. Линховоиной «Ази түбиин оронуудаар» гэһэн замай тэмдэглэл «Буряад үнэн» уншагшадые ехээр һонирхуулаа. Энэнь тусхай ном болгогдожо буряад хэлэн дээрэ гараха бээз гэжэ найдагдана.

Д. ДАНСАРУНОВА.

АЙЛШАЛАН ОШОЛСОНО

Үльдэргын уран һайханай бүлгэмэйхид гансашье нютагтаа концерт харуулдаггүй. Һаяшаг тэдэнэр Хориин аймагай Худанай совхоз ошожо, һонирхолтой концерт харуулһан, спортивна уулзалга хэһэн байна. Тиихэдэ худанайхид Үльдэргэ айлшалан ерэжэ, дуу, хатар гүйсэдхэхэдөө бэрхэ шадамар, мүн спортын талаар шамбай шандааһалиг байһанаа харуулба.

Һонирхолтой, удха түгэлдэр концертын һүүлээр волейбол, теннис наадалган болобо. Бэе бэедээ айлшалан ошолсожо байһан эдэбхитэд саашадаашье саг үргэлжэ уулзажа, бэлиг шадабаряа нарижуулжа байхые хэлсэбэ.

А. БАБУШКИН, К. СУДАНОВ.

МАГНИТОГОРСК. Металлургануудай Культурын ордон соо балетнэ студи тогтоһоор 10 жэл болоо. Тэрэниие оюун бэлигтэй багша Алевтина Андреевна Самусьева хүтэлбэрилнэ. Тэрэ өөрынгөө һурагшанарые хореографическа искусствада дуратайгаар хүмүүжүүлдэг. Тэрэнэй хүмүүжүүлэгшэдэй зариманиинь балетнэ училищиие амжалтатайгаар дүүргээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Металлургануудай Культурын ордоной балетнэ студида хүмүүжүүлэгдэгшэ Чайковскиин «Нойрсожо байһан дангина» гэжэ баледһээ вальсые наадажа байна. ТАСС-ай фотохронико.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

«ЭСЭГЭЕЭ ОЛООДҮЙБ»...

Табяад оной һүүл багаар, жараад оной эхеэр бүлэг залуу поэдүүднай (Ц. Галанов, С. Ангабаев, К. Ильин, Ц. Хамаев болон бусад) хэлсэһэн юумэндэл, уянгынгаа шүлэгүүдтэ «урбаад», «ябаган хүлтэ яндан прозодо» шэлжэшэһэниинь гайхалтайшье, ойлгосогүйшье бэлэй. Жэлнүүд үнгэржэл байгаа. Тэдэнэй гууриһан дороһоо хойно хойноһоо повесть, рассказуудай номуудшье һубарижал мэдээ. Тиибэшье һаань, болгоомжо, бодомжотой гэжэ гү, али «бүдүүн янзын» шүүмжэлэгшэд тэдэ «аашануудынь» огто хэрэглэнгүй, нэгэшье саб гэмэ, гүнзэгы шэнжэлэл гү, али ядахын сагта шүүмжэлэл бэшэнгүй энэ үдэр хүргэһэниинь харамтай. Юуб гэхэдэ, бүхэли үеын шүлэгшэдэй прозодо оролгын жэшээ дээрэһээ һонирхолтойшье, юрэнхы тобшололнуудыешье хэжэ боломоор байгаа бшуу. Тэрэшэлэн энэ «урбалтын» бодото шалтагаануудыешье бэдэрхэдэ али тухай удхатайб. Тиигээгүй байһаниинь, дабтанаб, үнэхөөрөөшье харамтай, нүгөө талаһаа, шүүмжэлэгшэдэймнай мүнөө болоожо байгаа уран зохёолой халуун хэрэгүүдээр һонирходоггүй, хайхарамжа багатайгаар эдэ бүгэдэндэ хандадаг байһыень гэршэлнэ бшуу. Хэрбээ тиимэ шүүмжэлэгшэдэй хурга дараад тоолохоор үсөөн һаа юун бэ, харин манай республикада эрдэмтэд мундаагүй бшуу. Тэдэнһээл бидэ, залуу уран зохёолшод, шиидхэхы үгэ — үреэл һаань, үреэл, хараал һаань хараал хүлеэдэгбди. Хүлеэнэшьебди. Теэд тэсэбэриингээ дууһахада, өөр өөрынгөө номууд тухай тобшо тэды һанамжаяа ниитэлээд лэ хизаарлашаха баатай бологдоно бшуу.

Эдэ бодолнууд мэнэ һаяхан барлагдан гараһан залуу шүлэгшэ Зэгбэ Гомбожабайн «Эсэгээе олоодүйб» гэжэ ном уншаад байхадам, дахин дахин толгойдом ороо. Юуб гэхэдэ, тэдэл шүлэгөө орхижо прозодо шэлжэгшэдэй түрүүшынь шүлэглэмэл бэшэ номуудынь тон адли алдуу дутуунуудтай байна, үнгэржэ ерэхэдээ олонхинойнь хоёрдохишье номынь мүн лэ тэдэл алдуу дутуунуудһаа сүлөөржэ яашье бираагүй. Тэдэнь юуб гэбэл, нэн түрүүн, олонхи ушарта рассказ гү, али повестиингоо композици ёһотой прозын гуримаар байгуулжа шаданагүй, тиимэһээ рассказуудынь гү, али повестинь гол түлэб уянгын этюдүүд гү, али хоорондоо холбоо багатай, доторой гүн урасхалаар гагнагдаагүй, хүсэд бодолоор үндэһэлэгдөөгүй юрэл хөөрөөн болошоно. Эндэл үнөөхи шүүмжэлэгшэд, хүндэтэй һанагдаха тэрэ хүүр үгэеэ хэлэхэ, баруун гарайнгаа батан туулай хургаар эндэл алдуу хэнэш гэжэ сэхэ зааха байгаа бэшэ гү? Тиигээгүй, тингэнэшьегүй. Харин манай аха нүхэд гү, али прозоһоо холо зайда байгшад поэдэй прозын ном бэшэһые гайхаад, гайхаха мүртөө магтаад, тэдэл үнөөхи шүлэгүүд соохидонь уянга, уралал оложо, һайшаан заагаад «ура» хашхараа доро үнгэргэжэрхинэ бшуу. Би Зэгбэ Гомбожабайе муушалхын зорилгоор энэ бүгэдые дурдана бэшэб, үгы, юрэл тэрэнэй һүүлшын ном дээрэ манай үетэнэй хэһэн алдуу эндүүнүүд илангаяа элеэр тобойжо гараа бшуу. Тиимэһээл тэндэһээ хөөрөөнэйнгөө һабагша татаабди. Зэгбэ Гомбожабайн яһала һайн рассказуудые даб дээрэ хараадаа абангүй, имагтал тэрэнэй «Эсэгээе олоодүйб» гэһэн уянгын повесть дээрэ тобшоор тогтохо хүсэлтэйб.

Нэгэдэхеэр, энэ повесть бэшэ, харин томо рассказ. Хоёрдохёор, рассказ саанаа хоорондоо сюжетнэ талааараа холбоогүй шахуу (холбоо биишье һаа, юрэл баримтагүй ёһо тэдысэ хэдэн хубинуудһаа бүридэнхэй. Намсал Шойнзон хоёрой харилсаа харуулһан нэгэ хуби Шойнзоной эсэгээе бэдэржэ холын нютаг (тухайлхада, Ага) ошоһонтой ямар холбоотойб? Ямаршье холбоон үгы. Шойнзон гээшын орондо Шойнхор гү, али Шойнжуур гээд, тэрэ хубиинь ондоо гаршаг доро гаргаа һаа, тад ондоо рассказ болошохо һэн. Теэдшье Намсал Шойнзон хоёрой харилсаан тэрэл «нүгэл» хэһэн нэгэ һүнеэрээ үнгэршэнэ. Хожомынь Намсалай орондо нэгэ «матарһан, хатарһан» Думаа бии болоод, повестиин үйлын хүгжэлтэдэ ямаршье нүлөө үзүүлхэгүй аад, гол геройн урда хойно ороно, тиин авторшье яһала дулаанаар зураглажа эхилһэн Намсалаа мартажархина. Шойнзоной ошоод эсэгэеэ сэхэ руунь хөөрэлдэһэншье юумэ байхагүй, сай уугаад лэ бусашана. Тиихэдээ иигэжэ хэлэн алдаад болишоно: «Та тугаар һая «талын амитан таладаа жаргалтай, хүлүүжашье һаань үхибүүгээ тэжээдэг лэ даа» гэжэ хэлээ һэнтэ, теэд өөрөө түрэһэн үхибүүдээ тэжээгээ һэн гүт? Иимэ юумэ сэдьхэһэн, хүл дээрээ гаража врач болоһон мүнөө үеын залуу хүбүүн Шойнзон гүнзэгы тобшолол хэнэ аабы, эсэгэгүй үнгэрһэн өөрынгөө бага наһые һанажа, тэрэ Намсалһаа гараһан Ханда гэжэ бишыхан басаган тухай бодомжолно, ажабайдалдаа шиидхэхы алхам хэхэ аабза гэһэн — үгы даа. Повестьнь иигээд лэ түгэсэшэнэ. Магадгүй эндэ яарал боложо болоо, теэд яараһанай ямар хэрэг байгааб; таахада, Зэгбэ Гомбожабай композици хойнонь гарангүй, тиигэд гээд лэ зохёолгондоо һамарһаар һамараад, орхижорхёо хаш. Тиимэһээл «Эсэгээе олоодүйб» гээшэнь повесть болоодүй. Сэхыень хэлэхэдэ, тэрээн соонь хурсаар анхаран хараһан зүйлнүүд, уян поэтическэ бодолнууд, ёһотой жэнхэни буряад хөөрэлдөөнүүд, абари заншал. гуримай тэдысэ зүйлнүүд. сэдьхэл хүдэлгэмэ сценэнүүдшье бии. Жэшээлхэдэ, Бадма Шойнзон хоёрой үбһэ сабшаһыень, Намсалай шэнгэхэн хоолойгоор талын сууряатаса дуу татаһыень, үгышье һаа, Шойнзоной һүри хаяһые һанаад үзыт. Яһалал зүрхэ хүдэлгэмэ, мартагшадагүй бэшэ гү? Хатанхай үбһэнэй хангал гутахадал гэхээр зураглаатай. Тиихэдээ Зэгбэ Гомбожабай геройнуудайнгаа хөөрэлдөө, һони һонин сценэ зураглажа яданагүй ха юм. харин үнөөхил композици гэхэ гү, али дүтэрхыгөөр буряадшалха болоо һаа, гэрэйнь армаг-торхо үгы, муу байхадаа, юушье бүтээдэггүй һэмнай. Энэ удаа тон тиимэ юумэнтэй ушараабди. Уламжалан хэлэхэ болоо һаа, энэ повесть соо Намсалһаа ондоо һайн һанаа татамаар хүн үгы. Бусад геройнуудынь миил нэрэ зүүгээшэд гэбэл зүб, тэдэнэр нэгэ бии, үгы болохо юм. Өөрөө Шойзоншье өөрыгөө ойлгохогүйһөө гадна, мандашье ойлгогдонгүй үнгэршэнэ. Тэрэнэй сэдьхэлэй байдал, досоохи тэмсэл халирхай дээгүүр харуулагдашоо, теэдшье тэрэ повесть соо энэ гэхэ юумэ хэнэгүй: хаа-яа үбшэнтэйгөөр эсэгэ тухайгаа шэбшэжэ үзэнэ, Ханда басагаяа харахадаал, тэрэ минии үрэ гэжэ ухаандаа оруулна. Манайл һанахада, тэрэ муу шэнжын, муу түхэлэй хүн байна. Һайниинь гэхэдэ, эрмэлзэжэ врач болоһониинь гээшэ aaб даа. Бэшээр тэрээндэ юун бииб? Тиимэ сэхэ, шэлдэн сэбэр Намсалмаае сэгнээгүй хүн яажа хүндэлэйшаагдахаб?! Теэд муу хүнөөр повестиин гол геройе яажа хэжэ болохо юм гэһэн дам асуудал гарана бшуу.

Үшөөшье зарим тэды жэжэ дутагдалнуудта уншагшын анхарал хандуулжа болохо һэн, зүгөөр тэдэниие үлүүдэ тоолоод, энэ повестиинь һайн зохёол боложо шадаагүйн шалтагааниие тэрэл прозын жанрай хуули ёһонуудые гүйсэд шудалаагүй ушарһаа болоо гээд тобшолоё. Иимэ алдуу дутуунуудые, дабтан хэлэнэбди, ганса З. Гомбожабай гаргана бэшэ, олонхон нүхэдэй түрүүшын прозаическа зохёолнууд юрэл прозоор бэшэһэн ахир шүлэг болоод дүүрэшэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан хэлэхэдэ, литературна һуралсалай, өөһэд өөһэдынгөө зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгын гүнзэгы удха шанартайнь ойлгосотой. Гэбэшье Буряадай уран зохёолшодой холбоон, тэрэнэй прозын секци (даагшань Ц. Галанов) энэ талаар ямаршье алхам хэнэгүй, «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гээд һуужа байдаг.

Зэгбэ Гомбожабайн энэ хоёрдохи номые голлоһон повестиин зарим дутуу дунданууд тушаа тогтохо зуураа, тэрэл согсолборидо ороһон рассказуудыень халташье дурдангүй гаража болохогүй. Согсологдоһон долоон зүйл сооһоо «Ама сагаан хулгана», «Тэрэ гэһээр» гэжэ рассказуудыень онсо илгамаар. Түрүүшынхинь сэдьхэл хүдэлгэмэ темэдэ сэдьхэл хүдэлгэмөөршье бэшээтэй. Үнгэрһэн саг мүнөө саг хоёрой хоорондо нарин холбоо байгуулжа, урагшагүй хуби заяата Мэдэг басаган, хорёод жэл соо тэнэһэнээ нютагаа бусаһан Заяата хүбүүнэй образуудые, түшэглэн, үзэл сурталай талаар гүнзэгы удха гаргажа шадаа тэрэшэлэн Мэдэгэй образые гүнзэгы, ёһотойл буряад эхэнэрнүүдэй сүглуулагдамал образдо дүтэлүүлээ. Энэнь ехэ габьяа. Тэрэнэй сэдьхэлэй байдал, уй, тэсэбэри — эдэ бүгэдэ ондоошье яһанай хүндэ ойлгосотой байха. Нүгөө рассказ соогоо Гонгор гэжэ уран зураашын ажабайдалай нэгэ эрээл шухала, тэрэнэй нюдэ, сэдьхэл нээһэн үдэрые абаад, уран зохёолшо Сэндэмэ гэжэ басаганай образ, тэрэнэй төөрин алдаһан хуби заяанда манай анхарал хандуулжа шадана. Эдэ хоёр рассказуудые залуу уран зохёолшын творческо ехэхэн амжалта гэжэ тоолоходо алдуу болохогүй. Ёһотой жэнхэни буряад хэлэн, ульгам уншасатай үгүүлэл тухайнь эндэ тусгаар тогтоһоной үлүү. Тэдэнь алишье талаһаа һайшаалтай. Энэ номые залуу график Олег Цыремпилон хүнэй хараса татамаар шэмэглээ гэжэ баһал халта дурдая.

...Юрэнхы тобшолол хэхэдэ, энэ согсолбори, «һайнтай, муутай» байна. Хэрбээ Зэгбэ Гомбожабайн «Эсэгээе олоодүйб» гэжэ повестиёо үшөөл һайса гүнзэгырүүлээ һаань... Теэд ном гаршанхай — хожомдообди. Геройдоо эсэгыень тиитэрээ бэдэрүүлхын хажуугаар залуу уран зохёолшо өөрөө прозын хуули, ёһо, арга, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, жолоо бэдэржэ олоогүйнь халагламаар. Олоо һаань, ондоо байхань хэлсээнгүй.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

БУРЯАД ХАТАРАА ҺЭРГЭЭЕ

Һаяхан Буряадаймнай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо боложо үнгэрһэн арадай дуу гүйсэдхэгшэдэй харалга манай республикын искусствын ажал ябуулагшадые, бүхы олониитые ехэтэ һонирхуулһан байна. Тус харалга тухай уран зохёолшо Ц-Ж. Жимбиев «Буряад үнэн» газетын апрелиин 6-най номерто өөрынгөө һанамжые бэшэһэн байна. Тус харалга тон саг соогоо үнгэргэгдөө, ехэ һониншье байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэхэтэйгээ хамта, мүн буряад хатар гүйсэдхэгшэдэй харалга үнгэргэхэ саг ерээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Энэ асуудал тон саг дээрээ табигдаба. Ушар юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ буряад хатарай эрилтэ тон ехэ болоо. Хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдэй наадаха, мүн клубта залуушуулай олоороо хатарха шэнэ хатарнууд зохёогдоногүй. Профессиональна артистнууд зарим тэды хүдэлмэри ябуулбашье, тэрэ хатарынь театрай сценэһээ саашагаранагүй. Эдэ бүгэдэ тухай хүн зон хэлсэхынгээ хажуугаар, залуушуул урданайнгаа хуушан хатарнуудые зүб гүйсэдхэжэшье шаданагүй, һайн һайн үндэһэн яһанай хатарнууд мартагдажа байна гэлсэдэг. Сэхынь хэлэхэдэ, мартагдажа байна бэшэ, харин тоогдоногүй. Үндэһэн яһанайнгаа хатар, дуу һэргээхын, олошоруулхын тула үнгэржэ ерэхэдээ дуу хатарай «Байгал» ансамбльшье һанаһанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй, тэдэнэр хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмэйхидтэ туһалнагүй.

Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой Эрхирэгэй совхозой уран һайханай коллективүүд яһала оролдосотойгоор хүдэлдэг, һайн дуу, хатар гүйсэдхэдэгшье байна. Гэбэшье тэдэнэр нотомэдэхэгүйһөө гү, али хатарай заабари зүб уншажа шадахагүй дээрэһээ буруу гүйсэдхэхэ ушартай болоно. Тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые, жэшээнь, хатарай курсада урижа, нэгэшье һаань, һарын туршада һургабал, ямар туһатай байха һэм.

Гадна арадай дуунай, хатарай удха дээрэ оройдоо хүдэлмэри хэгдэнэгүй гэжэ һанахаар. Энэ мүн лэ үнгэргэгдэгшэ арадай дуу гүйсэдхэгшэдэй харалга дээрэ элирүүлэгдээ. Гүйсэдхэхэ түхэл маягынь, аянгынь тэрэ зандань оруулаад, зарим дуунуудай удхыень бага сага шэнэлхээр шэнги. Имэ шэнэ дуунуудай олошорхо хэрэгтэ радио, телевидени ехэ үүргэ дүүргэхэ шадалтай. Мүн Улаан-Үдымнай ажалшадай амаралтын сэсэрлигые зүбөөр ашаглажа шадаа һаа, одоол шэнэ хатар, дуу гүйсэдхэлгын ёһотой гуламта эндэл байна. Эндэмнай хабар, зунай сагта залуушуул олон суглардаг. нютагаараа боложо ерээд лэ ёохор наадажа мүрысэдэг. Энэ ехэ һонин байдаг, хүн зоншье олон суглардаг. Имэ сагые хэрэглэжэ, республикымнай хатаршад залуушуулда шэнэ хатар зааха ёһотой байгаа. Тус хүдэлмэрине Бүхэсоюзна театральна обществын Буряадай отделени, республикын Арадай зохёолой байшан, ВЛКСМ-эй Буряадай обком эрхилхэ ушартай, хүдэлмэринигөө түсэбтэ оруулха ёһотой гэжэ һанагдана. Сэхынь хэлэхэдэ, амаралтын паркда харуулшад болон билет худалдагшадһаа бэшэ хүнүүд харагдадаггүй, наада эмхидхэгшэд гэжэ үсөөн үзэгдэдэг. Энэ болохогүй хэрэг.

Мүн буряад шэнэ хатарнуудые олон болгохын тула хэблэл ехээр хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ һананаб. Буряадай Арадай зохёолой байшангай үмэнэһөө гаргагдадаг «Эстрадна сборник», «Репертуарна хуудаһанууд» һайнаар хэрэглэгдэхэ, мүн шэнэ хатарнуудай тусгаар номуудые толилбол ямар туһатай байха һэм. Теэд энэ хүдэлмэри айхабтар хангалтагүй ябуулагдана даа. Жэшээнь, би 12 шэнэ хатар дуутайнь согсолжо, нотодо оруулһан байнаб. Олон жэлдэ республика дотороо, мүн Агын, Усть-Ордын национальна округуудаар наада харуулжа ябахадаа тэдэниие суглуулһан, заһабарилһан байнаб. Эдэ хатарнуудни зэдэб ёохорнууд болоно. Теэд хэблэл хатар тухай ехэ анхаралаа табидаггүй. Ганса би хатар зохёодог, хуушан хатарнуудые һэргээн шэнэлдэг бэшэб. Имэ эдэбхитэд олон юм. Жэшээнь, Буряадай габьяата артист Ф. С. Ивановой өөрынь зохёоһон ямар олон һонин хатарнууд хэрэглэгдэнгүй, минии лэ хэбтэдэг бэ?!

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаа Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бэлэдхэлэй үедэ хүдөөгэй соёлой эдэбхитэд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэл эхилээ. Энэ үедэ дуушад, хатаршаднай репертуараар ямараар дуталданаб даа!

Мүнөө буряад дуун, хатар тухай тусгаар анхаралаа хандуулхаар саг ерээ. Энэ үе сагай эрилтэ, энэ үндэһэн буряад искусствымнай хэрэг.

Ц. ХОБОРКОВ,
РСФСР-эй габьяата артист.

ИВАЛГЫН ҺОНИН

ҺАБААРАА ДҮҮРЭН ҺААЛИТАЙ

Тээсгэн нэгэ үдэшэлэн Доодо-Ивалгын дүрбэдэхи фермын газаагуур басагад, бэреэдэй хатар ёохор наадажа, хонгёо һайхан хоолойгоор дуулалдаха абяан сууряатан зэдэлбэ. Тэндэ малшадай һайндэр болоһон байгаа.

Ушарынь хадаа энэ оной эхин квартал соо һү ехээр һаажа, бүхы Ивалгын үйлэдбэриинтуршалгын ажахы дотороо дэлгэрһэн мурысөөндэ эрхимлэжэ гараһанайнь түлөө тус фермэдэ дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулһан юм.

Тиихэдээ дүрбэдэхи фермэ март һара соо үнеэн бүриһөө 338 литр һү һаажа, хамагһаа түрүүлбэ. Энээниие һаамхай үнеэн бүридэ хубаагаад үгэхэ болоо һаа, үдэртөө арба нэгэн литрһээ үлүү хүртэнэ. Эды шэнээн ехэ һү һааха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа.

Тиихэдэ Доодо-Ивалгын отделениие бүхы дээрэнь абаад хараха болоо һаа, үнгэрһэн гурба һара соо һү һаалгаяа ходо дээшэлүүлһэн байха юм. Жэшээнь, январь соо үнеэн бүриһөө 219 литр, февральда — 267, март соо — 365 литр һү һаажа абаа. Тиин мүнөөшье һү һаалгаяа тэрэ хэм соонь байлгана.

Иигэжэ эндэхи һаалишад оролдолго хэшээлэй ашаар жэлэй дүрбэн сагта һабаараа дүүрэн һаалитай байха аргатай болоо.

ЭДЭБХИТЭЙ ҮБГЭД

Үглөөгүүр эртэ нойрһоо һэриһэн талые зэдэлүүлэн янза бүриин трактор, автомашинанууд гараж сооһоо субан гараад.

Эндэ дүтэхэнэ байдаг кузница соо алха дүшын ханхинаха абяан юрэдөө таһалданагүй. Энэмнай түмэршэ дархан Бадмацырен Цыбиков Шойнзон Шарапов хоёр ажаллажа байна гээшэ. Хоюулан жара наһанайнгаа жаргал эдлэхэ замда гараһан болобошье һаа, хаба шадалаараа хүдэлжэ, хабарай тарилгада хэрэгтэй болохо плуг, борной гэхэ мэтын зэр зэмсэгүүдые һэльбэн заһажа, хүү бараниие бэлэн болгобо.

— Даниһаа бусажа ерэһэнһээ хойшо олон ондоо ажалда ябагдаа, — гэжэ Шойнзон Шарапов хөөрэнэ. — Эгээл түрүүлэн моришон ябааб. Һүүлээрнь модо дархалаад үзөөб. Мүнөө түмэр дархалдаг боложо халуун хяһын хажууда байгдана. Хүн гээшэ наһан соогоо яһала ехэ юумэ үзэхэ байна даа.

Нээрээшье нүхэр Шараповай ябаһан намтар ехэ һонирхолтой юм. Энээн тухай хэблэлдэшье бэшэгдэһэн байха. Энэ хүн анхан дайнда мордоод, түрүүшын үеын хэсүү бэрхэ сагта плендэ абтажа, Бухенвальдын концлагерьта хаагдаад, одоол тамын зоболон гээшые бэеэрээ үзэһэн байгаа. Гансал эрэлхэг зоригтой байһан хадаа тэндэһээ тэрьедэжэ гараад, Эхэ орондоо бусажа ерэхэ аргатай болоо һэн.

Тинбэ-ябабашье һаа, мүнөө үшөө хүнгэн сарюун зангаараа хамтын ажалда хабаадалсажа ябана.

ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА

Лубсан-Цырен Тогошеевич Эрдынеевые даншье үнинэй хонишон гэхээр бэшэ юм. Анхан 500-аад толгой мериноc үүлтэрэй хурьгадые тушаажа абаа һэн. Тиигээд тэдэнэй зуһаг болоһон хойнонь искусственна аргаар урэжүүлжэ, нёдондо шэнэ залуу хонидые түрүүлһэн байгаа. Тиихэдээ хонин бүриһөө хурьга абажа, бултынь бүрин бүтэнөөр томо болгоһон байна.

Үнгэрөөшэ зун нооһо хайшалха үедэ тэрэнэй отарын хонидһоо толгой бүриин 7 килограмм хүрэтэр нооһон абтаа һэн.

Теэд, энэ жэлдэшье Лубсан-Цырен Эрдынеевэй бригадада түл абалга бараг һайнаар үнгэрөө. Тэндэ мүн лэ зууһаа зуун хурьга абаад, гарзада оруулангүй тэжээжэ байнад.

Иигэжэ хоёр жэл удаагаар үнэн шударгы ажалаараа шалгараһан Лубсан-Цырен Тогошеевич ВДНХ-гай выставкэ хараха путёвкоор шагнагдаа. Тиигээд мэнэ һаяар Москва ошохоёо бэеэ зэһэжэ байнхай.

БУЛАД АГТЫН ЖОЛОО БАРИХАЯА...

Энэ хабар, март һарын эхеэр Ивалгын үйлэдбэриин-туршалгын ажахын түбэй мастерскойн дэргэдэ трактористнуудай курс нээгдэһэн юм. Эндэ гушаад шахуу залуу хүбүүд сугларһан байгаа. Эдэнэр барагсаан 7—8 класс дүүргэһэн залуушуул.

Захаһаа абан Дабацырен Доржиевые хараад үзэе. Энэ хүбүүн нёдондо наймадахи класс дүүргэжэ гараа һэн. Тиигээд хэр угай трактор машинада дурэтэй байһан хадаа бүхэли жэл соо тракторна бригадада хүдэлжэ, тэндэ яһала ехэ юумэ ойлгожо, мэдэжэ абаа һэн. Мүнөө трактористын экзамен барихаяа бэлдэжэ байнхай.

Курсада һурагшад «ДТ-54» трактор шудална. Эдэнэртэ заажа байһан багшанарынь оньһон техникэ һайнаар мэдэдэг, өөһэдөө олон жэлдэ механизатор ябаһан хүнүүд юм.

Мүнөө курсантнууд юумэеэ дүүргэхэ дүтэлөө. хэдэн хоногһоо хабарай гын хүдэлмэриин эхилхэ лад агтын жолоо бариад хонь гээшэ.

ГУРБАН ТУГАЛ ТҮР

Ивалга соогоо суур бэрхэ һаалишан Даши рова олон жэлдэ ябаһан харгыгаараа фермэ яаралтайгаар гэшхэлнэ. нэгэ үнеэниинь аяар гурб гал түрэһэн байгаа бшу рүүшын үедэ эдэ гурбал ноһоо яһала ехэ харууһа ха ушартай бологдоо

— Зүһэ үнгөөрнь илгаруулхын аргагүй, лан аб адлиханууд б гэжэ Дашима Очирова Тиигээд бултадаа өөдэр шэнь гайхалтай. Мүнөө эхирнүүд бүдүүн ороод, яһала томо боло

Энэ хабар мүн лэ Д Очировагай һаадаг үнеэ үшөө нэгэ үнеэн эхир тү рэһэн юм. Тиигээд ерэх хоёр үнеэнһээ табан түл байна ха юм.

Нүхэр Очирова нигэ тугалнуудые абажа тэ хажуугаар, һараһаа һар ехээр һаажа, бултанһаа на. Жэшээнь, үнгэрһэ һара соо һаамхай үнеэн 405 литр гэхэ гү, али соо арбаад гаран литр жа абаһан байгаа.

Олоной дунда магтаал лоһон эрхим һаалишан Д Очирова Москва вы ошохо болоо.

Вас. ГАЛДА
Доодо-Ивалга.

ЗАХАДАНЬ ГАРАНГҮИ ОРХИДОГГҮИ

Баазаһаа ногоон сайн дутамагаар ороһон тухай хоёр магазинһаа мэдээсэл оробо. Энэ хэрэгые элирүүлхээр ОБХСС-эй оперуполномоченно М. А. Халтаева эльгээгдээ һэн. Ящигуудые нээжэ үзэхэдэнь, 60—80 тэбхэ сай дуталжа байба. Имэрхүү ушарнууд городой эдеэ хоол худалдалгын бэшэшье магазинуудта үзэгдэнэ.

Мария Андреевна нарин нягтаар шалгалта хэжэ эхилбэ. Олон хүнүүдтэй хөөрэлдөө. Эгээл һүүлдэ экспедитор Сапуновто анхаралаа хандуулба. Юуб гэхэдэ, тэрэ ходо уумхай ябадаг байгаа. Документнүүдынь яндагар. Ухашалжа хургаараа зааха зэмэ олдобогүй.

Уданшьегүй Сапунов больницада орошобо. Мария Андреевна нэгэнтэ бэшэ больница ошоо. Һамгантайнь уулзажа, хөөрэлдэдэг байба. Һамганиинь тэрээнтэй хөөрэлдэхэ бүхэндөө урин налагай болодог, харин өөрөө Сапунов улам бэеэ зайсуулхые оролдодог болоо бэлэй.

Саг ябажал байба. Складта баһа дуталта гараба.

Сапунов эндэ заатагүй зэмэтэй гэжэ мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэ хүрэһөөр тухайлба. Теэд хайшан гээд балшыса барихаб! Оло дахин бодолгото болоно.

Бодото гэмтэниие элирүүлхын тула саг хэрэгтэй байгаа. Нэгэтэ Сапуновые мүшхэхэдэнь, Рогачев гэжэ жолоошонтой хамта 500 түхэригэй сай, 630 түхэригэй 16 мэшээг саахар хулгайлһанаа хэлээ һэн.

— Юундэ имэ удаан хэлэхэ дурагүй байгаа гээшэбта? — гэжэ Мария Андреевна энеэбхилэн асууба.

— Үхибүүдни, һамгамни, — гэжэ табяа шахаһан Сапунов үгмаг гэбэ.

Һамганиинь хулгайша, архиншаүбгэнтэйгөө хөөрэлдэхэшье дурагүй байгаа һэн. Харин Мария Андреевнада зэмэтэ ябадалыень элирүүлһэнэйнь түлөө һайнине хүргөө бэлэй.

Иигэжэ үсэд нэтэрүүгээр, оролдосотой һайнаар лэ ажаллаһанайнгаа ашаар милициин ахалагша лейтенант Халтаева амжалта туйлана.

Тэрэ гүрэнэй зөөри эдишэдые гансахан элирүүлээд лэ хизаарладаг бэшэ, зоной дунда элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, хүн зонтой хододоо нягта холбоо барисатай байдаг юм. Хорин жэлэй турша соо милициин ажалда хүдэлхэ зуураа һайн дүй дуршалтай болоһон, эрхим ажалайнгаа түлөө нэгэнтэ бэшэ Хүндэлэлэй грамота, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Г. БОРИСОВА.

Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй уран һайханай бүлгэмэйхид соёлой культурын дэргэдэхи репертуараа саг үргэлжэ һэлгэжэ, колхозниктуудта һонирхолтой концертнүүдые харуулжа байдаг. Уран һайханай бүлгэмэй гэшүүн Дарима Жапова арадай хатарнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадай һайшаалда хүртэдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дарима Жапова арадай хатар гүйсэдхэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН СААНАҺАА · РАДИО

ЛЕНИНСКЭ ҮДЭРНҮҮДЫЕ ХИЛЫН СААНА ҺАЙНДЭРЛЭЛГЭН

ХАНОЙ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 98 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай гэшүүндэ кандидат Хоанг Тунг коммунизм байгуулгада Советскэ Союзай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглээ.

БУДАПЕШТ. Ленинэй хэрэгүүд манай һанал бодолдо, үдэр бүриин хэрэгүүдтэ бэелнэ. Тэрэнэй һургаал олониитын хэрэг болоод, мүнөө манай ажабайдалые тодорхойлон тогтооно гээд В. И. Ленинэй түрэһөөр 98 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья соогоо «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээхэнэ В. И. Ленинэй ажаһууһан ажаллаһан Поронино гэжэ бишыхан һууриин тэнэн үнгэрһэн воскресенидэ Краковска воеводствын бүхы харгынуудаар хүнүүд олоороо ошоо. Энэ үдэр дэлхэйн пролетариадай вождиин намятнигай дэргэдэ олон зоной хабаадалгатай митинг болоо.

БУХАРЕСТ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 98-дахи жэлэй ойдо зорюулагдажа ниислэлэй олониитын суглаан румыно-совет хани барисаанай Бухарестдэхи байшан соо болоо. РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, «Скынтейя» газетын главна редактор Д. Попеску элидхэл хэһэн байна. В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан лекцинүүд, үдэшэнүүд бүхы орон дотор үнгэргэгдэнэ. Партиина хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ һургуулинуудай багшанар лекцинүүдые уншана.

БРАЗЗАВИЛЬ. «Ленин хүн түрэлтэнэй угаа ехэ оюун бэлигтэй түлөөлэгшэ байгаа. Империализмда, колониализмда болон али бүхы түхэлэй дарлалтада эсэргүү тэмсэл хэхэ хүсэтэ зэбсэг бүхы дэлхэйн ажалшадай гарта тэрэ барюулаа» гээд арадуудай хоорондын хани барисаанай Конголез ассоциациин түрүүлэгшэ Виталь Балла. В. И. Ленинэй дурсхалда зорюулагдан, эндэ болоһон баярай үдэшэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

СОФИ. Ленинэй мүнхэ һургаал бүхы дэлхэй дээрэ түгэлдэр хүсэтэйгөөр хүгжэн мандана. Тэрэниие капиталис бури буртагһаа сэбэрлэнэ, богоолшолгодо ба мүлжэлгэдэ эсэргүү, колониализмда, империализм эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэ арадуудые жагсаан бодхоно гээд Болгариин «Земеделско знаме» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

Президенттэй хөөрэлдөөн

ПРАГА. (ТАСС). Чехословак-совет хани барисаанай гүйсэдхэхэ комитедэй Президиумэй түрүүлэгшэ З. Фирлингер толгойлогшотой СЧСД-гэй делегацитай ЧССР-эй президент Людвик Свобода апрелиин 19-дэ уулзаа. Союзай ойрын саг соо дүүргэхэ түсэбүүд тухай З. Фирлингер президентдэ мэдээсээ. Чехословак-совет хани барисаанай союз хараалһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа ЧССР-эй президент элирхэйлэн мэдүүлээ гээд ЧТК агентство дамжуулна. Залуушуултай хэгдэдэг хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулха, аха дүү Советскэ Союзтай хани барисаатай байха үзэлөөр тэдэниие хүмүүжүүлхэ шухала гээд президент тэмдэглэһэн байна.

ДРВ-гэй МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй болон США-гай түлөөлэгшэдэй хоорондо даб дээрэ холбоо байгуулгые үнжагайруулха зорилгоор США-гай зорюута гаргажа байһан мэхэ гохые ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ буруушаагаа.

США-гай правительство тон өөдэгүй хараа бодол баримтална гээд ВИА агентствын дамжуулһан МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Зүбшэл хэхэ газар олохо тушаа США-гай правительство түрүүшээр ямаршье эрилтэ табидаггүй байгаа. Даб дээрэхи уулзалга хэхэ газар болгон Пномпениие шэлэн олохо тухай американ талада ДРВ-гэй правительствын дурадхаһанай һүүлээр даб дээрэхи холбоо байгуулха газарта хоёр талын түлөөлэлгын зургаан байха ёһотой гэһэн эрилтэ США-гай правительство хээ. Энэ эрилтэдэнь гааралхаар Варшавые ДРВ-гэй правительствын дурадхахада США хоёр эрилтэ табижа ороо гэбэл, бэеэ абанги ямаршьеб орон нимэ холбоо байгуулхын тулада шэлэн олдохо, тиимэ газарта хоёр талын түлөөлэлгын зургаанууд ба тон һайн хэлхеэ холбоон бии байха ёһотой болоно.

Гурбан неделиин турша соо угаа олон тааруугүй, доромжолгото эрилтэнүүдые США хэжэ ороһон байна. Дин Раскын дурадхаһан 10 ондоо газар США-гай өөрыншье табиһан эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй. Хоёр талын түлөөлэлгын зургаанай бии байһан тиимэ газарые шэлэн олохо гэжэ тэдэнэр эрилтэ хэнэ, зүгөөр Дин Раскын дурадхаһан газарнуудта имагтал США-гай посольствонууд бии. Ямаршьеб бэеэ абанги орониие шэлэхэ гэһэн эрилтэ тэдэнэр хэнэ, зүгөөр Дин Раскын дурадхаһан олон орон бэеэ абанги бэшэ байна бшуу. Тэдэнэй заримайнь Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй дайн байлдаанай ара талын баазанууд болоно.

США-гай правительствын нимэ мэхэ гохонууд ДРВ-гэй болон США-гай хоорондо даб дээрэхи холбоо байгуулгада нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулха, нимэ холбоо байгуулгые үнжагайруулха зорилготой байхаһаа гадна, амгалан байдал хангаха тухай асуудалаар американецуудай гаргадаг мэхэ гохые элишэлнэ.

ДРВ-тэй зүбшэл хэхын тулада «хаананьше, ямаршье сагта ошохоор» бэлэн байнабди гэжэ сонсхоһоноойнгоо ёһоор ябуулга хэхэ гут гэһэн асуудалда США-гай правительствын харюусаха тухай дэлхэйн олониитэ эрилтэ хэнэ. Даб дээрэхи холбоо байгуулхын тулада Варшавые шэлэн олохо тушаа ДРВ-гэй правительствада тусхайта харюу США-гай правительствын үгэхэ тухай дэлхэйн олониитэ эрилтэ хэнэ.

Сьерра Леонедохи байдал

МОНРОВИ. (ТАСС). Национальна саг зуурын соведэй — Сьерра Леониин шэнэ хүтэлбэрилхы органой заседани апрелиин 20-ной үглөөгүүр Фритаунда болоо гээд тэндэһээ мэдээсэнэ. Эдилгэ эдишэ абалгада эсэргүү революционно хүдэлөөнэй орондо энэ орган байгуулагдаһан юм. Абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, эдилгэ эдишэдэ эсэргүү хүдэлөөн өөрынгөө үүргые дүүргэһэн дээрэһээ тараагдаһан байгаа. 1967 оной мартда болоһон урбалтын һүүлээр арбан гурбан һарын турша соо ороние хүтэлбэрилһэн бригадна генерал Эндрю Джаксон-Смит түрүүтэй национальна соведые шэнэдхэлгээр энэ үүргэнь дүүрэһэн байха юм.

Сьерра Леониин национальна саг зуурын соведые (НВС) һаяхан болотор Сьерра Леониһоо Вашингтондо байдаг посольствын советник байһан полковник Джон Бангура толгойлно. Тэрэ ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша бололеоһон байха юм.

НВС-гэй составта полициин шэнэ комиссар Малькольм Паркер (түрүүлэгшын орлогшо), полициин инспектөрэй туһалагшанар Бакар Джусу, Мохаммед Каргбо, тэрэшэлэн армиин гурбан унтер-офицер Патрик Конте, Амаду Роджерс, Джордж Мбайо гэгшэд оролсоно.

Сьерра Леониин зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагшын орлогшоор томилогдоһон полковник Патрик Эмбруаз Генда соведэй энэ заседани дээрэ мүн лэ байлсаа. Тэрэ Сьерра Леонеһоо Либеридэ байдаг элшэн сайдай тушаалые һүүлэй үе болотор даажа байгаа, апрелиин 17-ной үдэшэ гүрэнэй урбалта хэһэн армиин ба полициин бүлэг залуу офицернүүдэй уряалаар Монровиһоо мэнэ һаяхан ерэһэн байна.

Фритаунһаа абтаһан мэдээсэлнүүд соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор урбалтын үедэ «шуһа адхаралга болоогүй гэхээр» багашагууд тулалдаанuудай болоходо хоёр хүн алуулаа, зургаан хүн шархатаа. Мүнөө үедэ Фритаундахи байдал хүсэд намдуу түбшэн. Мэдээсэлнүүдэй ёһоор Баруун Африкын энэ ороной шэнэ зонхилогшод орон дотоохи засаг түрые өөһэдынгөө гарта бүхөөр барижа байна.

Эл-Кувейт — Кувейтэй ниислэл. Сафат гэжэ түбэй талмай.

ТАСС-ай фотохроника.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаһануудта: Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 98 жэлэй ойдо зорюулагдан Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ нүхэр В. В. Гэшинэй хэһэн элидхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша нүхэр Авдохинагай статья. Совет-пакистан коммюнике. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: П. Борькиной «Искра» газетэ Прибайкалида» гэһэн статья. Спортын һонин. Соносхолнууд.

ШОНО ОЛООР ХЮДАБА

Григорий Илларионович Парфенов Баунтын аймаг линдын-Адаг нютагта леснигээр ажалладаг. Тиимэ ехэнхи сагтаа хүбшэ ойгоо эрьенгээ агнуури эрхилдэг ба Үнгэрэгшэ агнууриин үедэ Григорий Илларионович хэрмэ олзоборилжо, тушаан абалгын пунктда асараа һэ лэ дурсагдагша хугасаа соо нүхэр Парфенов илангаяа ш дые олоор хюдажа амжаа. Тиин тэрэ үнгэрэгшэ убэлдө ный арһа тушаажа, 1100 түхэригэй шанда хүртэһэн бай

О. БЕРЕЗ

* *

ДУУЛДАҺАН, ДУУЛДААГҮЙ ҺОНИН

ТҮРҮҮШЫН КАЛЕНДАРЬНУУД

XVII зуун жэлдэ Европын гүрэнүүдэй баяшуул календарь хэрэглэдэг байһан. Календарь модоор хэгдэдэг байгаа. Тэрэнээ гоё таһалга соо үлгэдэг һэн ха. Бишыхан модон календарьнуудаа хармаандаа хээдшье ябадаг байгаа гэхэ. Мүн таягай тохигор барюулда календарь хэгдэдэг һэн. Модон календарь тэбхэр түхэлтэйгөөр хэгдэһэн аад, хажуу бүхэндэнь жэлэй гурбан һарые харуулһан дүрсэтэй байһан. Воскресениин үдэрһөө бэшэ үдэрнүүдынь адлихан зурлаатай, воскресениинь үдэрэйхи томоор аад, утаар зураһан зурлаатай байгаа. Һайндэрнүүд тусхай тэмдэгээр зурагдаха. Жэшээнь, одон зураг — хэрээһэ зу хэн — бурхан эхэ, т петров үдэр гэһэн уд һан юм. Зарим кал гоёор хэгдэһэн тул ехэтэй байдаг һэн

ГУРБАН ХҮБҮҮД

Пьер Дефорнель гурбан хүбүүдэй Тэдэ хүбүүдынь зуун жэлдэ түрэһэн Түрүүшынь хүбүүн жэлдэ — 1699 ондо, XVIII зуун жэлдэ — 1 гурбадахи хүбүү зуун жэлдэ — 1801 һэн байна.

Редактор

Ц. Ц. ЦИБ

Манай адрес, телефон

г. УЛАН-УДЭ ул Ленина, 35 Телефоны: редакт приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам ответ. секрет отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйс 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышл строительства — 61-35, советского строительства и б культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров - 6 формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, бюро — 57-63 фотолаборатория — 33-61.

Гор Улан-Удэ типография Управления по печа вете Министров БурАССР.

Н-01504.

Зак.